

actuū
s. r. rxi
h. d. c
s. in fi-
ne.

vblas sint subiecti z captiui dīspī p oēs nationes
Fiat habitatio eoz deserta: z i taber-
naculis eoz nō sit qui inhabitat.

¶ Sicut eiecerūt me extra ciuitatē ad crucifigen-
dū ita fiat bitatio eoz deserta z destructa z chīlāf
dehabitatioib' suis partī dīspī z captiui p mūdus z
in tabernaculis suis ipsius dīspī non sit aliq's
eoz qui amplius inhabitet: sine equales interer-
unt. Et hoc fiat iusto dei iudicio.

xxij.
q. iij.
q. fm.

Quoniam quem tu percussisti perse-
cuti sunt: z super dolorem vulneruz
eorum addiderunt.

¶ Adde quem tu percussisti z p mūdo pcuti ex mīa
pmissisti ipi mala z iniqua voluntate z iuidia z odio
psecuti sunt vsq ad mortē temp ad dēdo mala ma-
lis q: sup opprobria addiderūt falsa testimonia et
postea addiderunt alapas z postea flagella z post
ea mortē: sic ad diderunt super dolorem vulnerū
eorum: nā sicut addebant mīb' dolozē super dolo-
rem corporalē z vuln' sup vuln'. ita addebāt sibi p-
sio dolozē sup dolozē spūalē z vulnus sup vulnus
peccati. Et sic addiderūt peccata peccatis.

xxij.
q. v. s.
vltio.

Appone iniquitatē sup iniquitatē eozū:
z non intrent in iustitiam tuam.

¶ Quia tu pater appone iniquitatē sup iniquitatē eozū
nō affectiue sed p iustitiam. nō deo eis gratiā vt co-
gnoscāt peccā suū. sed manēt temp in eadē obli-
uatiōe z cecitate z sic apponēt obstinatōne z coci-
tatē supra vulnū pccm vt nunq's intrent in iustitiā
tuā. i. q' nunq's p mīam iustificent. sine qua penitē-
tia pccō: nō pōt iustificari nec in iustitiā reduci: et
nota q' sicut iudei addiderūt dolozē corporalē su-
pra dolozē iustī xpo z vulnus supra vulnus. ita pari-
ter xps nō solū addidit eis dolozē z vuln' spūalē:
pcti supra vulnus z dolozē z culpā supra culpā: s'z
etiam addidit dolozē z penā corporalē supra penā
nam supra obliuatiōne addidit famē z inediā dein-
de obstruatiōne ciuitatē z repli z truci dationē ma-
toris partis z captiuitatē z dispersionē altorum.
Item sicut ipi addiderūt peccm z iniquitatē extra
xpm quo ad culpā. ita xps addidit eis z apposuit
iniquitatē super iniquitatē quo ad penā reprobalem et
eternā: nā duplici pena puniunt. s. pena seruitutis
z captiuitatis spūalis z pena culpe z obstinatōis
z cecitatis spūalis. Et ideo dicit appone iniqui-
tatē sup iniquitatē eoz. i. penā duplicē p iniquitati-
bus eoz. Et is subdit. z nōtē rē iustitiā tuā sup.
per penam sed semp manēt obstinari. Jō subdit.

de pe-
dit. iij.
c. i. do-
mo.

Deleantur de libro viuentium: z cū
iustis non scribantur.

¶ Ad cui' ite. lecti est notādū q' liber vite si-
ue viuētū dupliciter sumit in sacra scriptura. nam
vultus liber dicit diuine pcedēstinatōis fm eternū
ppositū. z tunc nihil aliud est nisi diuina voluntas
bīspiciatē que ab eterno ppositū grām iustis pre-

parare z eos elegit z in suo libro ascribendos z iu-
stificādos ppositū. in quo libro ab eterno pōt fuit
scriptus xpus hō z virgo maria z omēs apli z iusti
Sed s' liber vī: liber vite scdm pntē dīspōitiōne. z
iste est cōfictiua cuiuslibet vultū dīspōitiōne. z
iste liber nō est in deo nisi obiectiue in quātrū deus
p'pictē in aīa iusti similitudinē sue bonitatis per
quā iustus est deo gratus z accept' scdm pntē dīsp-
pōitiōne. z de iustio libro multi nouiter delētur per
pctm z in eo nouiter scribuntur p nouā grām. Ita
pariter est duplex liber mortis vniū dī scdm eter-
nū ppositū in quo deus ab eterno nouit reprobā-
dos z obstinādos z eternalit' punēdos z alter dī
liber mortis fm pntē dīspōitiōne in quo sunt scri-
pti pctōes spūaliter scdm q' sunt extra grām i peccato
z isti duo libri mortis nullo modo sunt in deo
nisi obiectiue fm q' in eis nouit deus culpā z dī-
spōitiua tē fm pntē dīspōitiōne. dīstert ergo
liber vite fm eternū ppositū a libro vite fm pntem
dīspōitiōne. nam ille est solum in deo iste autē in
cōfictiua hōis. Itē ab illo semel ab eterno script'
nullus deletur: ab isto multū delētur p pctm sicut
in eo multi nouiter scribuntur per grām. Item liber
vite fm ppositum eternū dīstert ab vtroq' libro
mortis. nam ille liber est solum in deo cum sit diuina
voluntas que est sola causa oīm pcedēstinatorū
sed liber mortis tā pntem q' scdm nullo modo
est in deo nisi obiectiue fm pntē. alio q' deus non
est cō obstinatōis nec pccī alio q' p qd scribitur
in libro mortis z reprobatiōis. z ideo talis liber mor-
tis nihil aliud est nisi scīa hōis subiecta peccato
a deo dīstōmī. vñ de his duobus libris. s. mortis et
vite dī. Apoc. xx. q' in die iudic' mare z infern' dē-
dit mortuos suos z apertit libros iudic' i sunt
z apertus est a lius liber qui est vite z iudicāt' sunt
mortui secundum ea que erant scripta in libris. et
qui non est scriptus in libro vite missus est in sta-
gnum ignis. Et supra dicitis pater q' liber vite pntē
destinatōum est tantū vnus in quo sunt scripti ab
eterno soli electi z iusti: quo est ipsa eterna vo-
luntas: sed alij libri tam mortis q' vite secundum
pntem dīspōitiōnem sunt multi quia vnaque
q' conscientia z anima hominis est liber suoz ope-
rum secundum que opera saluantur vel dānantur
de quo libro quis potest deleri: per peccatum autē
in eo scribi per gratiam. z de isto scdo libro viuē-
tium scdm pntem dīspōitiōnem petiit xps
per prophetam q' deleantur iudei propter peccatū
necis xpi. z q' nunq's rescribantur in eo per penitē-
tiam. sed semp manent obstinati. ¶ Sed est ad
uertendum quod ista locutio licet pcedat p mo-
dum peritōis tamen non est locutio nec peritō
affectiua sed propheticā z pntiatia: quia xpi
stus sicut non venit dāmare sed vocare peccato-
res ad penitentiam: ideo nunq's petiit a patre dāni
nationem sed saluētem. Jō in hac parte. quia ab
eterno pntiuit iudicos obstinatos iniquitatum de-
us: ideo predicto eorum futuram dānationem in
corpore z anima. Quomodo autem petiit iudicos
est grauisimū oīm peccatorum z per omnia simile

Libet
vite
multi
plet.

xxij. d
c. i. in
glo.

de cō-
se. d. ij
ca. n. ij
hij.

Libet
p dēstī-
natorum.

xxij. q.
h. cap.
g'lia
epi.

peccato diaboli patebit psal. lxxv. z psal. cvij.
Ego sum pauper z dolēs: salus tua
deus suscepit me.

¶ In hac quarta parte p'p'agat grās pti suo de li-
beratione sua per resurrectionē explicādo fructus
sue passiois: dicit ego sum z fui pauper in hac pe-
grinatione: q' in aliena casula z p'septio natus et
in alienis edibus recept' z hospitat' z passus z in
alieno sepulchro sepultus z fuit et dolēs q' multi-
plicib' dolorib' z flagellis affectus. z tñ salus tua
suscepit me de sepulchro. me ad vitā glōsiam susci-
tando. Ideo agēdo grās p tāto bñficio.

xxij. d
c. i. in
glo.

Laudabo nomen dei cū cātico: z ma-
gnificabo eum in laude.

¶ Est iustitias annales z diuina officia celebran-
do z sepmia in die hōias canonicas recitādo deim
de eum subdit.

de cō-
se. d. ij
ca. n. ij
hij.

Et placebit deo sup vitulū nouellū:
cornua producentē z vngulas.

¶ Dicit q' nō solū dicit tibi laudes septies i tē q'
pntet ad p'mā p'tē s'z et offerā tibi sacrificiū p
se sufficiens: acceptabile. s. sacramētū eucharisti-
e in quo offertur agnus immaculatus qd pntet ad se
eādā p'tē latrē. Jō eo ait. tūc placebit deo super
vitulū nouellū. i. sacrificiū eucharistiē qd offerā in
lege grē placebit deo sup vitulū nouellū. i. multo-
magis placebit deo sacrificiū eucharistiē qd vitulū
nouellus conua producentis z vngulas qui offerē-
batur in veteri testamento. Nam ille tantū offerē-
bat in figura. sed iste qui est mediator: dei z hōium
offerit in re z veritate. Nā ille vitulus non contine-
bat realiter xpm sicut continet hoc sacrificiū ideo
illud non iustificabat nec erat deo per se accepta-
bile: sicut istud quod est de se iustum z validum de
opere operato. Et ideo hoc sacrificiū est in quo
pater sibi complacet z recipit ipsum in peccum p
peccata nostris. z. Nō vitulus potest etiam in-
telligi aliter intelligendo per vitulum nouellū ip-
sum christum tunc in cruce z quotidie in altari ob-
latum vt sit sensus. Et tunc tempore gratie place-
bit deo. i. erit deo placidum super christum vitulum
nouellum figuratum per vitulum antiquum vt. le.
vitulum nouellum dico conua producentem z vn-
gulas conua dico. i. victorias z dominium z vni-
uersalem potestatem habentem in celo z in terra z
in omnibus abyssis ad saluandos z sublimandos
fideles. Et producentē vngulas ad aperitendū in
fernū z p'fringēdos vectes ferreos z portas creas
z educēdos scōs p'ēs de limbo z ad carpēdis z
cōterēdis diabolum z membra eius hec conua z
has vngulas produxit xps in cruce quic' aperuit
infernū z penetravit celū z deiecit diabolum foras
z aperuit nobis scripturas.

Nota

¶ Videant pauperes z letentur: queri-
te deum z viuet anima vestra.

¶ Hic propheta exhortatur populū fidelem z

xxij.
q. i. c.
q' er
isola.

vnuersalem ecclesiam ad recipiendū xpm z vt cū
deuotione recipient supradictum sacrificiū vnde
ait videant pauperes xpi imitatores z mundi con-
temptores xpm in suo aduentu z videant hoc sa-
cificiū iugiter in ecclesia celebrari z letentur se
esse redemptos per xpm in arca crucis immolatum
z conuictos propheta ad fideles ecclesie a postro-
phat dices. o fideles querite deū xpm in suo adue-
tu in hoc sacrificio z viuet anima vestra vita gra-
tie si deuote z spiritualiter sumperitis ipsum
ipse dicit Jō. vi. sicut misit me vitens pater z ego
vivo ppter patre. z q' manducait me ipse viuet pro-
pter me. z qui māducat hunc panem viuet in eter-
nū. q' hic est panis qui de celo descendit a patriar-
chis z pphetis diu desideratus. Et rō est q' leten-
tur oēs pauperes z fideles in xpo.

Quoniam exaudivit pauperes dñs
z vinctos suos non desepit.

¶ Exaudivit pauperes xpm expectantes z non xxij.
desepit vinctos suos qui erant in limbo inferni q. iij.
detentū: quos xps liberavit. Nam cum conib' cru-
diti diabolum vicit z deiecit z cum vngulis sue po-
tentie infernum aperuit z confregit z vinctos pa-
tres inde dēxit. Ergo.

Laudent illum celi z terra: mare et
omnia reptilia in eis.

¶ Laudent illum celi: id est angeli: q' xps eorum nō
ruina reparavit z laudat eum terra. id est hōies
redempti: z laudent ipsum mare. id est omnes insu-
le. z omnia reptilia. id est omnes habitantes z gra-
dientes in eis. s. in mari z terra: q' generaliter om-
nes sunt redēpti: q' vsq ad oēs insulas maris per-
uenit euangelica p' dicatione. ¶ Et sic oēs creature
intellectuales laudant deū z agūt xpo grās pio be-
neficio redemptiois apoc. v. Nam oēs angeli sta-
bant in circuitu throni dicentes dignus est agnus
qui occisus est accipere gloriā z honorem z c. z tur-
ba magna quā dīnumerare nemo poterat clama-
bant benedictio z claritas z c. Deinde cum dicit.

Quoniam saluā faciet syon: z edifica-
buntur ciuitates iude.

¶ Hic cām quare xps est laudāndus z adoriandus
z dicit: ideo laudent eum celi z terra: quoniam ip-
se saluam faciet syon. i. ecclesiam toto orbe diffusā
In qua deus speculari z contemplari: z per ip-
sum xpm edificabuntur ciuitates iude. i. ecclesie
que vere dicuntur iude eo q' sola ipsum deus consti-
tuit vt frequentur dictum est.

Et inhabitabunt ibi: et hereditate
acquirent eam.

¶ Fideles xpm cōfiteates habitabūt ibi in hac in-
dea z ciuitatib' eius z hereditate acquirent eā: nā
iudeis fm carnem electis soli iudei fm xpm z pro-
missionem habitant in ecclesia ista per grām z ac-
quirent supernam in eternam hereditatem z isti
suerunt apli z discipuli q' xpm confessi sunt z edē-

xx. q. i
ca. re-
uerm i

xxij.
q. i. alij
enue.
z. c. q.
cungis

xx. d. i.
c. legi-
mus.

liberandū ipsum a seruitute peccati et a iugo legis...

xliv. di. c. si cut d.

Inclina aure tuā oronib⁹ et precibus meis...

Esto mihi in deum p̄tectoꝝ et in loꝝ cum munitum: vt saluum me facias

x. q. d. in ad mētas

Uent ergo x̄pe in carnē et esto mihi non solum in deum redemptorem...

xliv. q. i. c. quedi gnto.

Refugium firmitamentum meum: et desugium meum es tu.

Nā tu es illa petra firma supra quā fundata est tota ecclesia...

Deus meus eripe me de manu peccatoris: et de manu contra leges agentis et iniqui.

Debit liberari a persecutione paganorum et hereticorum...

xliv. di. c. q. d. cit.

Debit liberari a persecutione paganorum et hereticorum...

Quoniam tu es patientia mea dñe spes mea a iuuentute mea.

xliv. q. i. ca. p̄tatu

Patientia mea. i. ex plī patientie q̄ntu p̄dicando et pio nobis innocēs patiedo...

In te confirmatus suz ex vtero: de ventre matris mee tu es p̄tectoꝝ me⁹.

xl. q. d. ca. ad mētas

Nota q̄ triplex est vterus ecclesie: virtus sc̄orum sc̄os dī sumē sp̄s sancti...

Trilex vter⁹ ecclesie.

tu es p̄tectoꝝ meus quia ibi dedisti ista arma ad protegendum me...

In te cantatio mea semper tanq̄ p̄ dignum factus sum multis et tu adiutor fortis.

Domine h̄ ego sim factus p̄dignū multis q̄ p̄ fide quā in vtero misis ecclesie...

Repleatur os meum laude vt cantē gloriā tuā tota die magnitudinem tuā.

Inmo er tu grā replebis os meū laude vt tota die vobis ad iudicium cantē...

Ne proicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me.

Superius ecclesia fuit liberata a iuuentute de manu peccatoris et p̄ legē agentis...

Superius ecclesia fuit liberata a iuuentute de manu peccatoris et p̄ legē agentis...

tota syria et mesopotamia et africa et egyptus...

Quia dixerunt inimici mei mihi et quia custodiebant animam meam cōsilium fecerunt in vnum.

lo. xl. xliv. xlvi.

Dicentes deus dereliquit eum persequimini & comprehendite eum: quoniam non est qui eripiat.

Inimici mei sarraceni & infideles videntes virtutem quam quotidie habent contra me putant quod totaliter me dereliquerint. Et sic purat quod facta eorum est melior: & veritas quod fides mea. Et ideo dixerunt inimici mei mihi. Et qui custodiebant: id est insidiantes obstruabant perdere animam et vitam meam fecerunt consilium in vnum et congregati sunt contra me dicentes. Deus iam dereliquit istum populum christianum. ideo persequimini eum postquam deus reprobauit: & comprehendite et subijcite eum: quoniam non est qui eripiat eum de manu nostra. sed hii sarraceni et infideles temere dicant.

Deus ne elongeris a me deo meo in auxilium meum respice.

Confundantur & deficiant detractores anime mee operantur confusione pudore quod quirit mala mihi.

Quia deus & sponte christe rogo te ne elongeris a me nec subtrahas gratiam: id est respice & intende in auxilium meum: immo confundantur sarraceni & infideles detractores et exprobatores anime et vite mee. & frustrari desiderio suo & intentio operantur confusione sua & pudore: qui querunt animam meam & totam ecclesiam penitus delere nec quod desiderat implentur.

Ego autem semper sperabo: & adiciam super omnem laudem tuam.

Si quod oro facis semper in te sperabo non perdeno fidem nec spem. & adiciam super omnem laudem tuam noua carmina & noua officia cantando & componendo in laudem tuam pro gratiarum actione. & sic.

Deus meum annuclabit iustitiam tuam tota die salutarium.

Id est iesum tuum predicabo enim salutes quam mihi fecisti quod de infidelibus me liberaisti. Littera hi cronymii habet tota die iesum tuum & sic est magis clarum. Et his verbis supra dictis puratur quod ecclesia non debet totaliter deficere in hac sententia in qua est. quia nec sarraceni totaliter concubant nec subijcunt eam: immo ista secta sarraceno nunc patius debet gladio perire et confundi. & aliquid pars ecclesie debet manere in libertate & presertim. & vsque ad senium puenire scilicet vsque ad reposita antiphi ubi erit maior copia martyrum. & maior presertim & sentio: vt patet. Et dicunt etiam aliqui quod ecclesia ante tempora antiphi et ante senium suum debet canonizari oes patres veteris. scilicet ad. noe. abraham. isaac. et iacob etc. & cantare de eis noua officia et hymnos. Et quo patet quod ad tempora antiphi in aliqua parte mundi debet ecclesia in sua libertate permanere extincta secta sarracenoium.

xl. q. i. a. i. me. sum. xlii. q. v. s. v. de.

xx. q. i. reuer. timi.

d. lxxxvii. c. q. clerici. cus.

Quoniam non cognoui litteraturam introibo in potentias eius: domine immorabor iustitie tue solius.

Postquam supras istud mysticum siue eccliam petit liberari a persecutione sarracenoium facta in sententia. hic petit liberari a persecutione antiphi futura in senio & decrepitate ecclie scilicet in nouissimis diebus. Ad cuius intelligendum aduertendum quod secta sarracena que infestat ecclesiam in senectute: cui de se sit falsa & irrationabilis & bestialis & voluptuosa id tres generationes mundi bestiales adhererunt. no. de sibi sine difficultate: sarrabes & tartari. & turci. qui secta omnes erant bestiales sine scientia & ratione pasto sarraceni sequentes armenta bouum & pecorum & camelorum & greges ouium & hircorum. ideo non poterunt subijcere christianitatem cum scientia nec ratione. cum nulla sit in illa falsa & irrationabilis infestat ecclesiam cum armis: sed antiphi eo quod habet attrahere ad se de omnibus nationibus scilicet iudeos & sarracenos et christianos. que quidem nationes iam sunt magis callide et astute. ideo antiphi multipliciter attrahet eos cum scientia et largitate pecuniarum & donorum eo quod omnes homines cum conditionis sunt sunt dediti auaritie. Et ideo cum scientia litera iudicia attrahet et iudeos. & cum scientia negociandi scilicet cum iure civili & cum arte nigromantie ad inueniendos thesaurus & cum arte fabuli ad fodienda metalla attrahet auaros. Christianos & sarracenos etc. Et ideo magis vult scientiam humanam supra dictis ad attrahendum christianos auaros & sarracenos. Sed ad confundendum christianos ecclesiasticos vtetur scientia naturali et metaphisica & scientiis mathematicis. & maxime litteratura & gloriis iudaicis & litera vere, testa. et sic facilliter vicit & decipit christianos. Et hoc accidit. quia circa tempora antiphi erit multum debilitatum studium theologicum. Nam cum oes student auaritie. ideo erit maxima copia uiripertitorum nationum & ceterarum scientiarum & artium de pane querendum que oes dicuntur scientiarum litteraturarum & negociationis. Item quod in ecclesia non dabitur nec conferentur beneficia nisi magnatibus & litigiosis. & ex fauore regum & magnorum potentium: ideo contententur theologia & oes ecclesiasticas dabunt opera tunc canonico. & ciuili & sic theologia contententur. Et nota quod ois scientia vel est litteralis vel spiritalis scientia litteralis est illa que est solum gratia sui. id est solum sensum litteralem & putat per terminos impotat est intelligenda. Scientia vero spiritalis est illa que non est principaliter gratia sui. scilicet sensus litteralem solum intelligenda: sed in qua vult sensum litteralem. alius sensus spiritualis ubi clausus est querendus & intelligendus. Primo modo sunt oes scientie seculares & humane scilicet humanitas adiuuentis: que sunt in triplici genere. Nam quedam sunt rationales sicut grammatice. logica. rhetorica. poetica oratoria. & quedam sunt racionales & speculatiue. sicut mathematice. & physice & metaphisice. & quedam sunt

d. lxxxvii. c. q. v. c. elicit. & ca. qm.

no. an. tixps. vices. scient. ihscc.

Dupliciter scilicet littera huana

practice. sicut sunt morales & factiue artes. Oes que sunt scientie supra dicte dicuntur litterales: eo quod consistunt in litteratura. id est sensum litteralem & nihil aliud vltra considerat. Sed sola scientia siue lex diuina vere dicitur scientia spiritualis. eo quod non est gratia sui sed alterius: ideo ad alterum sensum intelligenda. scilicet ad spirituales qui quidem sensus spiritualis est triplex scilicet allegoricus moralis & anagogicus. vt dicuntur in illo. Et ideo vere. no. pprie dicitur scientia sed ppofitio. i.ue parabola sed lex euangelica non solum scientia. scilicet scientia scilicet: sed etiam pprie ubi ipsa veritas. Et hoc ergo patet quod veritas iudeorum qui verus te. putant scientiam litteralem nolentes intelligere in eo nisi sola litteratura & gratia sui cui non sit scientia litteralis sed parabola etc. sed magis est virtus perada peruersitas ecclesiasticorum quoniam qui contententur diuina scientia virtuosos. & conuertunt ad fabulas & scientiam oratoriam & mundanas negotiationes. vtriusque ergo peruersitatem non vult quoniam delatorum ecclesie quod iudeorum epe cratur & ephor vt dicitur. Am non cognoui litteraturam etc. ppter cas & liberta beneficiorum Item quia ex abundantia bonorum temporalium erunt in ocio & fastu alioquin consilium abhorretes et contententur scientiam theologicam: eo quod prohibet omne vitium & precipit omnem virtutem. & per sua det contentere terrena & amare celestia. Ideo dabunt operam litteris humanis & delectabilibus & vrbani scilicet operibus ciceronis. & Quintilian. & Vergilij etc. Et sic deficient scientia sacre scripture: quam iam videmus deficere non solum in secularibus sed etiam in religiosis. qui non curant nisi audire aliquas sententias & curiositates: vt ad tempus appareant et efficiantur magistris in theologia. Sed in sacra scriptura ubi est veritas sacre scripture noui & veteris testamenti: pauci sciunt nec adhibet studium. Ideo veniet antiphi homo callidus: & scies ppofitioes vt patet Dan. vii. & xi. & sic superabit simplices & ignaros christianos. & attrahet libent iudeos cum solo sensu litterali scripture veteris. & hoc fiet iustodei iudicio. quod postquam veram scientiam repulimus & conuertimus ad fabulas: ideo deus repulit iam nos vt infideles & bestiales preualeant & dominentur tibi. hoc ergo preuidens deus in spiritu ait in persona paucorum in quibus manebit fides tpe antiphi. Id est iesu qui ego non cognoui litteraturam siue negotiationem vt hii alia littera. scilicet scientias humanas que litteraliter sapientiam ducunt & factus homo: nis & ad lucrum bonorum temporalium. immo tales scientias negotiatiuas contempni. In hebreo habet non cognoui numerus: id est interpretatio non est nobis seruanda: sed melior fin. lxx. no. cognoui litteraturam nec cognoui nisi litteraturam scripture veteris. quod nolui in littera tui sitererem in ea spe & sine consilio: sed ad sensum spiritalem vltra transire. Ideo & immo per sensum spiritalem vltra potentias & secreta mysteria ubi tui in litteratura clausula & figurata quod verus te. nil aliud est nisi occultatio noui: et sic non curabo de litteratura: sed de potentia tua & iustitia tua solum tui clausula. Unde euangelium

litteratura huana

siue veritate euangelica clausam in litteratura veteris. vocat potentias ubi & iustitia eo quod ubi contententur litteratura & mirabilia opera que xps fecit in sua predicacione & nostra redemptioe quod quam fecimus iustificari: & contententur victoria resurrectionis & triumphantis ascensionis: & istas potentias & iustitiam solum considerat principaliter ecclesia in litteratura veteris. & hoc p dicitur & contententur in nouo. quia docuit xps aplos suos qui aperuit eis sensum & scripturas veteris. vt patet Lu. xlii. & hoc ideo suggestit eis spiritus sanctus in die pentecoste. Ideo illico dispersantur cus scribis & pharisaeis. et conuerterunt eos vt patet Act. ii. & etc. Ideo subdit.

Deus docuisti me a iunetute mea & vsque nunc pronuntiabo mirabilia tua

Quia deus hoc docuisti me a iunetute & infantia & puertia mea. qui aperuisti mihi sensum & scripturas illico post resurrectionem & die pentecoste. per tres annos primo predicando. & ideo semper predicabo & pronuntiabo vsque nunc mirabilia opera tua.

Et vsque in senectam & senium: deus ne derelinquas me.

Progo ne derelinquas me vsque in senectam: sensus ubi vsque ad reposita antiphi: nec per totam perfectionem antiphi que fiet in medio tui & senectam. quod tunc magis indigebo tuo auxilio & gratia & lumine. tunc ppter caliditatem & malitiam & scias humanas illius filij perditionis tui ppter crudelitatem: quod illa persecutio superabit omnes alias peritias: vt ait aug. Et autem aduertendum quod in senectute siue senectam & senium hoc interest. Nam senectus siue senectam dicitur etatem seragenariam in qua sensus hominis & virtus corporalis incipit deficere: sed senium dicitur etatem octogenariam ubi pro maiori parte iam deficit virtus & emergunt oes infirmitates: dolo res vt patet psal. lxxxvii. Ideo in senectate noui te. as signansur tres status vniuersales scilicet iunetutis vsque ad iustitiam: in qua regnauit & floruit fides & charitas & scia siue sapientia in ecclesia & sic fuit multitudo martyrum & sacrorum doctorum & sanctorum confessorum. Sed ubi incipit senectus in qua defecit charitas sed viget & floruit scientia: in qua defecit charitas & in qua regnauit & floruit fides & charitas & scia siue sapientia in ecclesia & sic fuit multitudo martyrum & sacrorum doctorum & sanctorum confessorum.

differe. nter. senectas & senium.

xlii. q. i. au. dunt. mus.

de co. se. dif. v. de. spita. eto.

differe. nter. senectas & senium.

D. Jacob de valentia.

Donec annuuncie brachiu tuu generati onni que iustitia est.

Potentiam tuae et ventura tua deus vsqz in altissima que fecisti magna: deus quis similis tibi.

He inquam derelinquas me: vt possim instruere simplices fideles: et resistere sequacibus antixpi et exponit seipsum dicens. donec annuncietur bachi um tuu vsqz poteram tuam z iustitiam tuam vsqz legem euagelicam possim audacter predicare z consiteri in qua manifestatur tua potentia z iustitia vsqz ad altissima magna lta que tu christe fecisti in miraculorum operatione in nostra redemptione. Et patrum a limbo liberatione. z in tua ascensionem: spiritus sancti missione. quia omnia ista publice predicabo contra antixpm z suos. Et etiam totum hoc p'seferam tuam ad miserabilem exitu antixpi. Nam postquam antixps fuerit miserabiliter coram oibus suis sequacibus materia liter per angelu dixerit z interfecerit. vt ait apostolus. i. ad rom. 8. sic oēs iudei z ceteri sequaces antixpi vna eoru deceptione z cogitata veritate oēs ad xpm conuertentur z sic tunc omnis israel saluus fiet. ad Ro. 11. q. tunc auferetur velamē ab eo. h. ad 2. cor. 3. sic erit cōplebitur illud 2. thess. 1. post hoc reuertentur filii israel z querēt dñm deū suū z dō regē suū. z p'cedebunt ad dñm z ad bonū eius in nouissimo dierum. Et tunc oēs iudei cōuerst qrent xpianos p montes z laticula abscōbos vt d'ap'zēt z instruant eos in fide euagēlica: z sic fiet vni ouile z vni pastor: z xpiani publice z libere predicabūt nō solū legē euagēlicā sed magna lta que fecerit deus cōtra filios p'ditionis z q'so ecclesia erit mirabiliter liberata. z iterus de abyssis terre z p'secutionū liberata z resuscitata. Ideo subdit. Deus tuus similitudini in tot z tanta magnalibus. quasi dicit nullus.

Quātas ostēdit tibi tribulationes multas z malas: z puerus iustificasti me: deo abissis terre iter reduxisti me. Multiplicasti magnificentiam tuā: z conuersus eo solatus es me.

Nam z ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuā: deus psallam tibi in cythara sanctus israel.

Quātas tribulationes quodā ostēdit tibi multas z malas in p'secutione xpianoz: z hereticoz in mea iuuentute z sarcenoz z tartaroz: z thur conū in mea senectute. z antixpi nūc in meo senio. Sed tandē nunc cōuersus ad pietatē z misericordiam: iustificasti me per interitū antixpi: iterū reduxisti me de abyssis terre. Sicut ergo multiplicasti magnificentiam tuā: z auersus solatus es me post tribulationes: ita p'nter: tibi veritatem tuā. legē euagēlicā z oia mirabilia q' fecisti in hac vita mea pueris

de pe. di. h. s. qren. dum post. mediu.

vt. q. 1. c. epē. plū. et. xii. q. iij. q. iij. q. iij. d. 35. q. de. cō. se. di. iij. c. 125.

Christopholanti Epi Expositio

ne fidelitū: z psallā in psalmis z instris musicis. i. i psalterio. z chōrdaz. z ceteris musicis instrumētis pur significat oia mysteria xpi. Et specialiter psallā i cythara. i. cū fide spe z caritate tibi qui es in cruce israel: q' tunc oēs natio nes erunt verus isrl fm spiritum z promissionem. z lic.

Exultabunt labia mea cū cātauero tibi: z aia mea quā redemisti.

Exultabunt labia mea: z aia mea: q' simul i cor. romae: z anima exultabo cum cātauero tibi z predictio. ca. b. mirabilia tua.

Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuā: cū p'susi z reuertenti fuerint qui querunt mala mihi.

Lingua mea tota die meditabitur. i. meditādo cātabit iustitiā tuā. cū antixps z oēs sui sequaces q' querunt mala mihi fuerit cōfusi z cōiuncti z reuertenti. i. cū maxima verecūdia z in more superati. q' letitia z p'dicatio z celebratio officioz durabit vsqz ad iudicium per aliq' rps q' nobis incertum est. Nota q' fm eos q' dicit q' ilico post iteritū antixpi post paucos dies incipiet signa z orribilia p'cedentia iudicij vsqz tunc ab illo loco. Conuersus iustificasti me vsqz ad finē psalmi est intelligēdo letitia beatorū que fiet in patria post iudicium vt sit sensus iste: ego erā z solutus z me neratus: p' trefactus: sed iterū reduxisti me de abyssis terre in qua erā sepultus z suscitasti me in corp' gloriosoz z ad tuū regnū durasti. ideo tibi cōfitebor: tibi in vasis psalmi g'ne. z c. cū cātauero tibi cantus g'ber labia mea corporis glorificasti z aia mea quā redemisti ab omni miseria exultabunt in beatitudine z felicitate perfecta: z cū oēs p'ccatores qui querunt mala mihi fuerint cōfusi: z reuertenti in inferno: postq' dixerit eis. Ite maledicti in ignē eternū z c. Lingua mea meditabit iustitiā tuā in il la celesti gl'ia z c. Totus etiā iste ps' pōt moraliter exponi p' quolibet iusto z viatoz q' p'it liberari de lascinia z oibus vitis inuēntis: z ab auaritia senectute: z vt nō derelinquatur a diuino auxilio in senio inter multitudinem dolorum z infirmitatum: sed deus det nobis virtutem z patientiā z ad tolerandum patienter.

Sus iudicium tuum regida: z iustitiam tuam in filio regis.

Huius psalmi sponss talis titulus in hebreo in salomone: ppter hunc titulum. dicit. Hieronim' in prologo fm opinionem magistri sui barabam qd salomone fecit hunc psalmum sed oppositum probatur. Nam in fine huius psalmi eo q' fuit vt rimus que fecit dauid: z vltim' collocatur i psalterio antiquo vt patet p'sponitur talis descriptio. Deficiunt orationes dauid filij d'ni. Quo pater. qd dauid fecit hunc psalmum z atiqz

rv. di. c. scra. romae.

rv. qd reuertuntur.

signa iudicij sequent' antixpi.

Nota figura carnis.

xxiij. q. iij. ca. reg. iij. c.

Deus iudicium.

Item ipsemet mutauit opinionē. Unde in sermone de assumptione virginis dicit hoc quippe ē qd canit dauid. Descendet sicut pluuia in vellus z c. Et quo patet q' hieronymus se correxit z cognouit q' dauid fecit hunc psalmū multi etiam alij hebrei moderniorū dicit q' dauid fecit hunc psalmū rogando z p'cedo p'prietates regni salomonis filij sui vt sibi fuerat promissus. h. Reg. vii. z idē preponitur titulus pio salomone: sed hoc est manifeste falsum. Nam ea que memorantur i hoc psalmo nullo modo possunt continere salomoni: nec in eo fuerunt cōpleta: nec alicui homini puro possunt conuenire. Dura descendet sicut pluuia i vellus: z dñabitur a mari vsqz ad terminos orbis terrarū: ante solē nomē ei' z adozabunt eū omnes reges z c. Et ideo est magis credēdū auguino: qui dicit q' dauid fecit hūc psalmū de xpo z ei' regno futuro figurat p' salomonē. Et ad eum in relectis est pio notādū qd tot' iste psalm' fundat sup' p'missione sacra ipsi dauid de filio suo et eius regno eterno. h. reg. vii. q' p'missio nō intelletur dō de salomone z eius regno tpali: sed de xpo messia in lege p'nusio z eius regno perpetuo put sibi clare postea facti reuelatū vt ipsem testatur h. Reg. xxiij. c. d. hec sunt verba nouissima q' dicit dō filij d'ni: cū p'stitūti z reuelatū est de xpo dei iacob egressi me vsqz i rē spās dñi per me locutus est: sermo ei' p' linguā meā z c. hoc idē patet psal. lxxvij. Et quib' p' q' dauid nō credidit nec expectauit i regnū p'phetiaz impleri in salomone carnaliter in regnū ei' tpali: sed in solo xpo z regno ei' eterno z vniuersali. Sed hūc hoc p'uidit dō in figura p' salomonē z regnū ei'. Nam sicut scriptura ve. z c. nō est gra iustis: sola in xpm q' est finis legis z omnia gesta in le. vt quib' quedā l'atura z signa z p'bola z p'pōnes er. quib' eliciunt mysteria xpi z eccle z tot' nō. te. vt dicitur. Et ideo sicut tēplū salomonis fuit figura corporis xpi z tot' eccle. ita regnū. salo. fuit qdā figura z l'atura et exēplar i q' dō p'uidit tota p'p'rietatē regni xpi futuri. put fuerat sibi reuelatū. vñ legit. h. reg. i. z. h. c. q' dō ad i tercessionē berfabee matris salomonis: z etiā com mēto ipsi' natā p'p'he intronizauit salomonem in solo regio: cōstituit ipsuz successōē suū in regno xpi in z fecit ipm cōtare saper mulā suam p' ciuitatē. z p' carnal' cepit ipsum vngi in g'yon: z in buccina intonuit. et totus p'p'us clamauit. viuar rex salomone. In hoc ergo mysterio regni salomonis p'uidit dauid i sp'itu: sicut etiā iam sibi multoties fuerat reuelatū qualiter de carne sua per lineā salomōis erat p' nasciturus: quē deus pater debebat a dextris suis intronizare in reg' vniuersalē totius mūdi cuius erat ag'gressus ante solē: z ab eterno foz diuinitatē: qui erat operaturus nostrā redemptionē. z operaturus omnia que continentur in hoc psalmo. z iō Lāp' rānq' ad ipsa veritate coactus videns q' ea que in hoc psalmo memorantur nō fuerūt impleta in salomone: dicit q' dauid fecit hunc psalmum in suo regno z decrepuit. ium iaceret in lecto. et qd fuit vltimus psalmus quē fecit z cū hoc psalmo fi

Psalmi. lxxj.

So. cctij.

gillauit z p'pleuit libis psalmoz et q' nō loquitur in hoc psalmo de salomone filio suo qui post ipsuz regnauit z successit. sed loquitur de illo salomone qui in canticis memoratur. de quo v' mille tui pacifici z c. scilicet de messia in lege promissio: h' dicitur sic miser obstinā: q' dicit q' oia ista habent impleri in messia futuro. Est ergo intelligētia huius tituli q' d' fecit hūc psalm. in salomone. i. postq' vidit filium suum salomonē intronizatum: z regnātem temporaliter. per quod p'cedit regnū christi futuri qui est verus salomoni z pacificus z pacificans in sanguine suo: figuratus per primum salomonem terrenum: de quo vero salomone z eius regno facta fuerat promissio. h. Reg. vii. in qua p' missione octo fuerunt promissa ipsi dauid que em nia simul nec carnal' partit' lariter possunt conuenire nec fuerunt impleta in salomone terreno: sed in christo vero salomone. Primo qd ille rex erat nasciturus post mortem z sepulchram ipsius dauid Secundo de carne sua. Tertio q' erat futurus rex Quarto eius regnum eternum. Quinto iudicaturus vniuersalem ecclesiaz. Sexto filius dei. Septimo iudex vniuersale. Octauo misericos. que omnia impleta sunt in christo vt memorantur in hoc psalmo. Et ideo dauid fecit principaliter facit i hoc psalmo. Nam primo agit de vniuersali iudicaria potestate huius magni regis christi. Secundo de eius perpetua duratione z eternitate. Tertio de eius mirabili incarnatione et natiuitate. Quarto de perpetua pace z iustitia. Quinto de eius regni magnitudine. Sexto de eius cultu et laude. h. h. i. Et permanebit ius sole. h. i. b. Descendet sicut pluuia. i. h. i. b. d' dicitur in diebus. v. i. b. Dominabitur. i. i. b. z adozabunt eū. Quantum ergo ad primum videns dauid filium suum salomoni intronizatum z regnantē qui erat figura regni xpi definit: ans accelerari figuratū dicit ad deum patrem. Deus da tu iudicium tuuz z vniuersalē potestatem iudicandi regi xpo: za da vntiam tuā. i. sapiētiam z successione xpo filio regis eterni fm diuinitatem: z filio meo fm carnē. i. intronisa eū z trade sibi vniuersalē potestatem in celo z in terra z in omnibus abyssis: sicut ergo intronizasti filium meū salomonē z tradidisti sibi iudiciū z iustitiā: vniuersalē potestatem: z cōstituit ipsum regē z successorem in regno meo. quasi dicit. Postq' impleta est figura in filio meo salomone: fac vt impleatur figuratū in filio tuo z meo xpo sicut mihi facta est p' missio: za da iudiciū z iustitiā regi xpo filio regis eterni z mei. Judicare populum tuum in iustitia z pauperes tuos in iudicio.

Intelligit per iustitiā ipsam regis p' testatem: siue ipsam legē euagēlicā. z per iudiciū intelligit ipsam executionē quam p' in iustum homo accipit a patre: quia potestatem dedit filio iudicium facere: quia filius hois est. Joh. v. Item dicit da iudicium regi filio regis iudicare. id est ad iudicandū q' nec hebreus nec grecus habet gentem: immo ponit in iustitiā pio gerēdo. Item dicit iudica

psal. i. h. i. b. mou. iud.

psal. i. h. i. b. mou. iud.

xxiij. q. iij. ca. reg. iij. c.

re populū tuum in iustitia. i. per legem euāgelicāz populū tuū iustificatōz pauperes tuos in iudicio id est in iudicio eos premiare. Itē nota q̄ per pau peres intelligit omnes xpianos: q̄ continent ista terrena ppter celestia. Et maxime intelligit apostolos qui relicti omnibz sicuti sunt xp̄m. Et sic etiam iudicare potest cōstrui a parte post. de ly apostolos. vbi sit sensus: ut a cōcedē pauperes apostolos iudicare sicut iudices in iudicio iudicātes ceteros in hoc mundo: et in iudicio iudicātes duodecim tribus israel. Nam apostoli fuerunt in hoc mōdo iudices in p̄sentia: et in iudicio iudicātes ter rā quam p̄tatem xp̄s eis tradidit cū dicit. Itē in mundum vniuersum et predicare euāgelium zc. iudicā. vlti. Item cū dicit accipite spiritū sanctūz z quoniam remiseritis peccata remittent eis. Joā. xx. Item cū dicit. Quocunq ligaueris super terram sc̄ptas. xvij. Itē q̄ dedit eis p̄tatem calcādū sup sc̄ptiones zc. iudicā. zc. Luc. x. Et quo p̄z q̄ dō non solū petit vt deus tradat p̄tates xp̄o. sed etiā vt xp̄s cōmunicet ipsam p̄tatem apostolis ad iudi cādū in iudicio p̄tentia: et nō solū in iudicio discretiois: sed etiam in iudicio examinationis zc. p̄tationis et punitiois. Ideo sequitur.

Duxcipiant montes pacem populo: z colles iustitiam.

¶ Per montes intelligit apostolos. Nā apostoli dicitur pauperes in q̄m corp̄is his terrenis secuti sunt xp̄m. sed dicitur montes propter alti tudinem et eminentiā sapientie et scientie et pote statis ecclesiasticę quā a xp̄o acceperunt. U. C. An de est aduertendum fm̄ gregorium in sermone de apostolis: q̄ apostoli dicitur montes in scriptura fm̄ quādā similitudinem eo q̄ tenēt medium in ter nos z xp̄m: qui est fol iustitię. Nam sicut mon tes de mane primo illuminantur a sole: et ex montibus reuerberat et reflectitur lumen ad valles in fertiores. Itā pariter apostoli in mane z in p̄m̄c̄t̄o p̄ ecclesię primo susceperunt lumen a xp̄o qui est fol iustitię: z sic per quādam reflectionem: z reuer berationem lumen euāgelicū peruenit ab apo stolis ad nos. Itē dicit gregorius q̄ sicut oculus noster carnalis non potest aspiciere lumen in sole propter sui excellentiam. sed aspiciet ipsum lumē fo lis in montibus illuminatis a sole: ita nos nō pos sumus aspiciere oculo mēris lumen euāgelicū in xp̄o ppter sui excellentiā z nostrā infirmitatē s̄z tor? po puli? gēntis vidit lumē euāgelicū in apostolis p̄ dicantibus: z nos igitur videm? idē lumē in scri ptura apostolorū z euāgelistarum p̄t̄ ip̄i susceperūt a xp̄o. Et sic ē dicitū q̄ vltio quā habuerūt apostoli de lumine euāgelico in vltio rap̄tū die p̄ te. fuit quasi matutina respectu vltionis quā nos habemus nunc de eodē lumē in p̄ fidē z scripturā sicut dicitū ē psal. lxxvi. Et sic p̄z quare apostoli di cunt mōtes in scriptura. eo q̄ susceperūt lumē a p̄tate a xp̄o quali vltio matutina sicut mōtes il luminati a sole: z nos suscepim? ab eis q̄m vltio ve t̄p̄tina. Et hoc est q̄ petit dō hac p̄te sollicit q̄

ap̄li suscipiant lumē a xp̄o in suo aduertu z cōmunicant vniuerso mōdo: ideo dicit. U. pater veniat messias filius tuus. z da et iudicū iustitiā ad iudicandū pp̄m zc. vt montes. i. apostoli accipiant ab eo pacē. i. legē euāgelicāz q̄ pacificat recēdit liat hōies z populū cū deo z colles. i. doctores ac cipiant iustitiā. i. legē illuminatē z iustificatēz ab apostolis. Nā apostoli acceperūt p̄mo legē z potestātē z lumē a xp̄o. Et discipuli z doctores ac ceperūt ab apostolis. Nam apostoli maiores imposuerūt manus sup barnabā z marcū z miserūt eos ad p̄dicandū vt p̄z Act. xij. z sic paulus constituit timotheum z titum ep̄scopos zc. Dicit ergo acceperūt mōtes. i. a postoli pacē populo. i. legē euāge licam pio poplo zc. z annūciatū pp̄lo. z colles sc̄y zc. r̄i discipuli z doctores acceperūt iustitiā ab apo stolis. i. eandē legē iustificatēz vt declarant ceteris sicut fecit augustinus et hieronymus zc.

Iudicabit pauperes populū saluos faciet filios pauperūz z humiliabit calūniatores.

¶ Nota qd̄ duplex est iudiciū xp̄i. Vnū dicit iudiciū discretiois z alterum examinationis. In p̄mo aduertu xp̄s iudicauit iudicio discretiois: in quantum discretuit granam a paleis de lege veteri z collegit granam sacramentoz z veram intelligenti am. z repudiavit certumias: z posuit terminūz in figuris z patefecit veritatē z elegit z separauit z discretuit apostolos z ceteros fideles ab infidelibus z promisit premium obseruatoribus et penāz transgressoribus. Et sic iudiciū discretiois fuit q̄ dam electio z discretio veritatis a figura et bono rum a malis. Sed iudiciū examinationis fiet in sc̄do aduertu: vbi examīnabuntur facta hominū et vniuersisq̄ recipiet p̄m̄t̄ gestū. Et de vtroq̄ iudicio intelligit dauid. Vñ q̄m iste rex messias venit et in primo aduertu iudicabit. id est eliget pauperes populū. i. apostolos qui fuerūt de paup̄ibus z infimis populū iudeoz: z saluos faciet filios pauperū id est filios regeneratos. z sequaces ip̄oz. apostolo r̄i pauper. q̄ nō saluabit sup̄bos nec diuites hui? mōdi: s̄z soluz pauperes spiritū. i. mōdi: cōtēptores penētes sp̄e suā in celestibus z humiles remitten tes p̄p̄ias iniurias z parietēz tolerātes. z simplices z mites. S̄z p̄ oppositum humiliabit zc. deficient zc. p̄sternent oēm calūniatores. Unde per calūniatores intelligit quomodo diaboli est pater et caput oīs fraudis: calūnie z mēdiaci z sup̄bie z oīs peccati. z exinde intelligit oīa mēdia sua sc̄y oēs mē daces calūniatores mēdaces sup̄bos. auaros. fornicatores. luxuriosos. Vñ sicut in primo aduertu eligit ad se pauperes z hūiles z iustos z his p̄misit beatitudinē regni celestis cū dicit. iudicā. v. beati pauperes sp̄i. h. i. mites zc. Ita sup̄bis z auaris cōminatuz est penā: cū dicit. dēcedite a me oēs q̄ ogamini iustitiam. iudicā. v. zc. post vltimū iudiciū ibit h̄i in ignē z illi boni in vitā eternā iudicā. xxv. Vñ p̄ calūniatores intelligit oēm hōiem mun-

¶ qd̄
yñ. te.
fles. z
p̄p̄.
Apl
sunt.
mōre

nota

danū z peccatores. Nā qui vixit fm̄ mōdū nō vult nisi in calūniā z fraude. Vñ oīs sup̄bus conat̄ cuz calūniā oēs alios dep̄imere z subijcere z auaros cū calūniā alios defraudare: z luxuriosos cū calūniā oēs mulieres decipere zc. Et pauperes sp̄i intelligit oēs iustos. Nā h̄i q̄s est paup̄ sp̄i: est cōtēptor huius mundi aliter nō est verus xp̄ianus: z ideo vbi cū in sacra scriptura nominatur pauper intelligitur xp̄iani z pp̄s xp̄ianus: q̄ solus pp̄s xp̄ianus vere cōtēnt̄ felicitatē mūdāz z tpales eo q̄ expectat felicitatem eternā in celo. quā non pot̄ cōsequi nisi cōtēnt̄ terrenā. Vñ solus xp̄us fuit p̄m̄t̄ qui fecit hoc iudiciū z hanc discretio nē qui vitā pauperū elegit z docuit z felicitatē futū r̄i p̄hibite nec regnauit celoz fuit eis explicite p̄missum sed bona t̄p̄alia in figurā bonoz sp̄ialium ideo immediate desiderabat pp̄s messias in lege p̄missus. q̄ oīa ista habebat: discernere z veritatem legis docere z vitā in celis demonstrare: sic xp̄us dicebat finis illius legis in quē omnia dirigebant z gra cuius gerebant. z in quē omnia tendebat rāq̄ in finem: quē terminaretur z in eo cursum finiret z ab eo p̄secutione acciperet. Et hoc petit desiderat dō cum ceteris p̄p̄arichis z p̄p̄heris i hoc psal mo. Vñ ergo predicat dō in hoc versu. Primo qd̄ messias debebat eligere pauperes in apostolatus. Sc̄do saluare filios pauperum. i. per ap̄tos oēs re generationes beatificare z a peccato liberare p̄ baptisimū. Tertio humiliare z despicere diaboli calūniatores qui totū mundū decipiebant per idolatriā. Et sic debebat idolatriā de mōdo delere. Et etiaz debebat despicere oēm calūniatores.

Et p̄manebit cuz sole z ante lunā in generatione: z generationem.

¶ Hic describit hui? magni regis eternitatē. Nā dicitur aliq̄ tu dō dicit q̄ iteret erit filius tuus z nascet post te: cū dormieris cū patribz tuis ergo erit finitus z tpalis z in p̄p̄is parue poterit. Ad hoc ridet dauid dicēs q̄ non. Nam xp̄us erit eter nus z coeternus patri z ideo permanebit cum sole eternatiter a parte post. nō solum fm̄ diuinitatem sed etiā fm̄ humanitatē. Nā licet fm̄ humanitatē habuit principii: n̄ adhuc erit eternus. manebit z durabit eternatiter cuz sole a parte post: sed iste christus etiam est eternus a parte ante secundum diuinitatem. Probat̄. Nam fuit ante lunam. z per p̄s ante solem z omnes sc̄llas z ante celuz z terram. hoc probat̄. Nam ipse xp̄s est illud verbū per quod facta sunt omnia ista. Nam pater per hoc verbum dixit fiat lux z fiat firmamentum z sicut dō luminaria. Nam sicut pater non habuisse istud verbum non potuisset loqui nec dicere omnia ista creata ad extra. ergo istud verbum per quod facta sunt omnia sc̄z celum z luna z sol. p̄cedit cēlū z solem z lunam: sed nihil p̄cedit celum z tēpus nisi solus deus z sua eternitas: ergo xp̄s est deus et eternus: z sic ergo permanebit eternatiter cum

xxxv.
dist. c.
ab ex
ordio.

¶ Nota
q̄no
xp̄s ē
z durabit
eternatiter
cuz sole a
parte post:
sed iste
christus etiam
est eternus
a parte ante
secundum
diuinitatem.
Probat̄.
Nam fuit
ante lunam.
z per p̄s
ante solem
z omnes
sc̄llas z ante
celuz z
terram.
hoc probat̄.
Nam ipse
xp̄s est
illud verbum
per quod
facta sunt
omnia ista.
Nam pater
per hoc
verbum dixit
fiat lux z
fiat firmamentum
z sicut dō
luminaria.
Nam sicut
pater non
habuisse
istud verbum
non potuisset
loqui nec
dicere omnia
ista creata
ad extra.
ergo istud
verbum per
quod facta
sunt omnia
sc̄z celum
z luna z sol.
p̄cedit
celum z
solem z
lunam: sed
nihil p̄cedit
celum z
tēpus
nisi solus
deus z sua
eternitas:
ergo xp̄s
est deus
et eternus:
z sic ergo
permanebit
eternatiter
cum

sole. Et fuit eternatiter ante lunā. et erit si mper in generatione z generatione z sic est possibile q̄ sit natus eternatiter a p̄te fm̄ diuinitatem z nascatur t̄p̄aliter ex matre s̄c̄m carnē. Et nota q̄ cōparat humanitatē xp̄i ip̄i soli eo q̄ caro xp̄i post resurre ctionē facta est incorrupta z clara sicut fol. ideo p̄ manebit cū sole. z eternatiter z clara sicut fol. Item cū subditur ante lunā: ly ante pot̄ teneri cōparatū ue dicit̄o excessum. q̄ d. q̄ xp̄s sem̄ erit lucidus. h̄m̄ cur sol in se habēs fontē lucis. vt sic z an̄i lunā. nō bilio: q̄ luna q̄ nō h̄s lucē a se s̄z a sole z sic illa ce lesti glia sp̄s h̄s vt fol. ceteri aut̄ b̄ri se h̄nt vt luna q̄ receperūt lumē gl̄te a xp̄o q̄ lucet oibz. vt p̄z Apo. xxi. Et sic xp̄s manebit lucidus cū sole: z ante lunā. i. supra lunā. Et nō solū hoc verificat̄ de il la ecclesiā triumphanti sed etiā in illa militanti in qua xp̄s est fol iustitię. de cui? plenitudo tota ecclesia que v̄ luna z oēs nos luminis z gratie suffi cientiam accipimus in eius lumine ambulamus z sic xp̄s semper est fol ante. i. supra lunam.

De cēdit sicut pluuia in vellus: z sicut stillicia stillat in vellus sup terram.

¶ Quia dicitur est q̄ xp̄s est eternus fm̄ deitatem in ca. z tpalis in quātū habuit principii fm̄ h̄manitatē. vltio. z Ideo explicat hic mirabile modum sue incarnationis z ostendit q̄ in xp̄o nō solū erat hūma nitas z caro quā accepit ex p̄gine sed etiaz erat in cordē diuinitas quā ab eterno habet a patre. z in qua natio descendit de celo in vterus virginale: z alludit ad nis mysterium pluuie gēdonis. Unde legit̄ iudicuz vj. c. q̄ cū cōcō uellet ire contra manū dantis vt liberaret populū israel a tributo z captiuitate z seruuitute: deus dedit sibi hoc signum. Nam posuit vniuersus artēis siue oīs in arca z de mane repe rit ipsum complurū rore celi. descēderat enim ros de celo super vellus: z nihil rois cecidit super terram. immo reperit totam arcam siccam z tunc cepit vellus z expressit ipsum z impleuit pelum aq̄ ex vellere presso. Et iterum dedit ei deus altud signum victorie sue future. Nam alio mane reperit totam arcam cōplutam: z vellus siccam in mediū arce. Per p̄mū signūz fuit figuratum q̄ sicut ille ros descendit de celo de mane in seip̄s. z lesione vellēris. Ita filius dei erat descendit in vterum virginis marie absq̄ lesione virginitatis mirante natura: qd̄ mysterium incarnationis est nobis incomprehensibile z insensibile z ineffabile. Et postea sicut illa aqua exiit visibilis ab illo vellere. z apparuit visibilis in pelu absq̄ lesione z corruptione vellēris: ita xp̄s exiit de vterovirginali absq̄ lesione virginitatis marie. z apparuit visibilis in mundo cum hominibus conuersatus. z expressit in nobis rorem sue doctrine z gr̄e. Et etiam de illo vellere sicut humanitatis expressit in cruce totū suum sanguinem. in redemptionem pio nobis et hoc apparuit in sc̄c̄do signo. Nam sicut tota arca sequent̄ mane apparuit cōpluta vellere manente sicco. Itā manente vellere. i. corpore christi sicco z exanguis z exhausto sanguine suo. tota arca ecclie

de cō
se. dist.
¶ Nota
q̄no
xp̄s ē
z durabit
eternatiter
cuz sole a
parte post:
sed iste
christus etiam
est eternus
a parte ante
secundum
diuinitatem.
Probat̄.
Nam fuit
ante lunam.
z per p̄s
ante solem
z omnes
sc̄llas z ante
celuz z
terram.
hoc probat̄.
Nam ipse
xp̄s est
illud verbum
per quod
facta sunt
omnia ista.
Nam pater
per hoc
verbum dixit
fiat lux z
fiat firmamentum
z sicut dō
luminaria.
Nam sicut
pater non
habuisse
istud verbum
non potuisset
loqui nec
dicere omnia
ista creata
ad extra.
ergo istud
verbum per
quod facta
sunt omnia
sc̄z celum
z luna z sol.
p̄cedit
celum z
solem z
lunam: sed
nihil p̄cedit
celum z
tēpus
nisi solus
deus z sua
eternitas:
ergo xp̄s
est deus
et eternus:
z sic ergo
permanebit
eternatiter
cum

¶ Nota
q̄no
xp̄s ē
z durabit
eternatiter
cuz sole a
parte post:
sed iste
christus etiam
est eternus
a parte ante
secundum
diuinitatem.
Probat̄.
Nam fuit
ante lunam.
z per p̄s
ante solem
z omnes
sc̄llas z ante
celuz z
terram.
hoc probat̄.
Nam ipse
xp̄s est
illud verbum
per quod
facta sunt
omnia ista.
Nam pater
per hoc
verbum dixit
fiat lux z
fiat firmamentum
z sicut dō
luminaria.
Nam sicut
pater non
habuisse
istud verbum
non potuisset
loqui nec
dicere omnia
ista creata
ad extra.
ergo istud
verbum per
quod facta
sunt omnia
sc̄z celum
z luna z sol.
p̄cedit
celum z
solem z
lunam: sed
nihil p̄cedit
celum z
tēpus
nisi solus
deus z sua
eternitas:
ergo xp̄s
est deus
et eternus:
z sic ergo
permanebit
eternatiter
cum

que ante fuerat sicca tunc fuit compluta & purpurata. de quo sanguine oia sacrameta traxerunt virtutem. Et sicut per primum vellus intelligitur hianitas xpi in qua verbum descendit. Ita per secundum vellus intelligitur totus populus iudeorum: de quo carne xpi assumptum: in quem principaliter venit & cui principaliter predicauit & super quem roie sue predicationis effudit: sed quod ille populus indignum fecit & roie predicationis euangelice abiecit: contempnit. Ideo mansit sicca & vacuus aqua que de roie uangelico & apostoli effuderunt & pluerunt roiem & pluuia euangelice per totam aream populi gentis per totum orbem & sic illa area fuit copluta uellere synagoge manente sicca. Et hoc intedit dicere dauid in hoc versu. Et de dicit non mireris aliquid nec dubiteris quomodo iste rex sit eternus & nascatur temporaliter in terris. Nam licet ab eterno sit deus procedens a patre. non ex tempore descendit in vterum virginis & vnitus est humanitati: natus est ex matre fructu pluuia descendit in vellus gedeonis & fuit in de aqua expressa absque lesione uelleris vt dictum est: descendit etiam verbum dei roianis sapientiam euangelicam & gratia dona super terram sicut sillicidia & gutta pluuiales cadunt & descendunt super terram: ita pluuia euangelice cecidit super apostolos & tota ecclesia: ex quo patet mysterium incarnationis & mysterium sapientie & que inuisibilis esse mirabile et incohibensibile pater dei & xps non est homo factus & rex terrenus sed deus & celestis: qui descendit de celo in fructu pluuia in vellus & per etiam quod doctrina euangelica non est humana sed diuina & celestis. quia descendit a deo in apostolos sicut sillicidia stilantia super terram.

Quic in diebus eius iustitia: & abundantia pacis donec auferatur luna.

Quia dixit xps id est verbum descendit in vterum virginis & in carnem sibi vnitam sicut pluuia descendit in vellus & diuina sapientia descendit sicut sillicidia & cetera. Quereret aliquis quem fructum fecit illa pluuia sive illud semen verbi in vtero virginali. Respondet dauid & dicit quod ex illo descendit verbi diuini in carne sive in vtero virginis ois in diebus eius. scilicet xpi iustitia & abundantia pacis: quia ex illa benedicta pluuia incarnationis orta est iustitia. xps sol iustitie & abundantia pacis. Ideo angeli cantauerunt. Gloria in excelsis etc. Et durabit ista pars & abundantia pacis & iustitie legis euangelice & que iustitie donec auferatur luna id est in eternum quia luna nunquam auferetur nec corrumpetur. Et sicly donec teneatur indeterminate. Itē ex illa pluuia gratie & legis euangelice quam xps pluit & distillauit super apostolos & ecclesiam suam ortetur iustitia quia pacificauit & reconciliauit nos cum deo & iustificauit nos a peccato. Item illa pluuia & iustitia que emanauit ex latere christi induxit in nobis iustitiam & abundantiam pacis conferendo virtutem sacramentis ad iustificandum peccatores & hoc durabit donec auferatur luna id est vsque ad diē iudicii di-

Baruch. v. q. est de p. actis. h. Des. ih.

rabat lex euangelica & exercitio sacramentorum quasi sol & luna & oēs celi quietescent a motu suo. Non luna non auferet secundum substantiam: sed auferet & cessabit eius motus & cursus ceterorum astroz: zideo lex euangelica dei testamentum eternum non expectatur alia lex post ea. Et sic sic illi cessabit exercitum legis euangelice cum motu celoz & astroz. sed effectus legis euangelice & fructus eius erit eternus. scilicet celestis fructio & beatitudo dei. Ideo dicit Lassiudorus quod ecclesia coparatur lune: eo quod crescit & decrescit secundum aspectum & fauorem solis iustitie: qui est xps illuminans ecclesiam per gratiam & fauorem. Dupliciter ergo xps expressit suum vellus. Primum vellus humanitatis in foeculari crucis a quo exiit sanguis & aqua & impleuit peluum ecclesie sacramentorum. Secundo expressit vellus diuinitatis: & cepit doctrina euangelice & impleuit peluum ecclesie sacramentorum. Secundo expressit vellus diuinitatis: & cepit doctrina euangelice & impleuit peluum ecclesie sacramentorum. Secundo expressit vellus diuinitatis: & cepit doctrina euangelice & impleuit peluum ecclesie sacramentorum.

Et dominabitur a mari vsque ad mare: & a flumine vsque ad terminos orbis terrarum.

In hac parte predicti vniuersale imperium & dominium huius magni regis xpi. Quia est notandum quod magister Strabo & Plinius: quidam alij cosmographi dupliciter describunt & diuidunt totam nostram terram habitabilem. Vno modo accidunt taliter per vnum mare mediterraneum & duo flumina. Nam cum tota nostra terra habitabilis sit vniuersa circumdara mari oceano sicut eos. tam per fretum gaditanum ab occidente intrat mare mediterraneum procedens versus orientem vsque ad syria relinquitur affricam ad dexteram & europam ad sinistram. quod quidem mare finitur & terminatur in famosissimam & antiquam ciuitatem tyri quondam emporium famosissimum in syria. Ideo dicit mare tyrenum separans europam ab affrica: & recipiens nihil fluuium venientem a montibus ethiopes & equinoctialibus: quod dicit Nilus diuidit affricam ab asia. Nihil istud mare tyrenum intrat versus aquilonem per elephantum & propioridem inter greciam & ethiopia: & post constantinopolim aperitur in vastum & magnum sinum quod dicit mare ponticum sive eurinerum quod recipit magnum fluuium tanaim venientem a montibus refferes & moorthim paludes a parte aquilonarij. Et sic tanays cum polo & elephanto diuidunt europam ab asia. Ex quo patet quod quecquid est a mari tyreno versus partes aquilonarem pertinet ad europam: & quecquid est ab eodem mari tyreno versus austrum pertinet ad affricam. vtrumque quecquid est vltra nihil & mare sitenum & perorum &

Exple. sit xpi vellus dupli. liti. re. ga. it. defertio. terre habu. tabis. lig.

panam versus orientem vsque ad terminos terre pertinet ad asia & sic aliam manet maior: & longior & amplior que europa simul cum affrica. Ita autem descriptio terre nostre habitabilis clarius patebit palatio. sicut vera descriptio ethiopiae. Sed quia omnis iste res partes principales mundi. scilicet affrica: & europa receperit iugum & fide xpi. Itē dicit dauid quod iste xps rex messias dñabit toti orbi a mari mediterraneo vsque ad vtriusque mare oceanum. scilicet vsque ad australem. & sic comprehendit totam affricam vsque ad mare ad lonare & sic comprehendit totam europam: & etiam dñabitur ab vtroque flumine. scilicet a tanay: vsque ad terminos orbis terrarum. Nihil osti supple. & sic comprehendit totam asia. Et sic per sim istam diuisionem describitur tota terra: & sic osti erat domina turus. Secundo modo plinius ceteri cosmographi diuidunt & describit orbem naturaliter vsque ad aspectum celi & sic diuidit ipsam terram habitabilem in tres partes. Vna tota terra que est inter tropicos vsque ad tertium clima exclusiue appellant ethiopia: eo quod est calidissima & gignit homines nigros & ista est maior pars terre habitabilis ratione latitudinis & longitudinis vt potest patere intrinsece. Vnde extremam partem post septimum clima ad aquilonem appellant sciamiam tota terra ceteram in quatuor climatibus intermedijs vocat tyrenam sive elipsam. eo quod est fauorabilior & comenior vite & habitationi hominum. & in hac media parte mundi viget sapientia: & sciunt artes & leges & optimi & humani mores hominum: ceteri omnes tam scythie que ethiopes reputantur barbari & monades & pastores tempore ardeat & vagantes & maritimes loca ethiopes ppter ariditatem & estu solis & scythie ppter glaciem & frigus: sed oēs iste tres partes & gradationes mundi venerunt ad iugum & fide xpi vt patebit in subdit & dicitur per singula di.

Cora illo procedent ethiopes: & infimici eius terram lingent.

Cora illo. xps procedit a dorā ad ipsi ethiopes & infimici eius. scilicet terra: i. y. scythia xpi lingent et adorabunt & osculabuntur: vni notat di. Corā illo procedent ethiopes. quod procedens in terra adorat semper & adorat xpm cum maiori deuotione & piratione que latin. Itē scythia dicit inimicos oēs perā belliales feroces & inhianus: & inimici noie xpi. sicut fuerunt gothi & hunni & vrsadali & alant: sicut postea fuerunt boni christiani quod dicit terra lingere: quod vestigia sacerdotum & scythia & lumina ecclesiarum osculant sicut patet vngari quod veniunt de stirpe hunnorum & scythiarum. Etiam per ly inimica dicit intelligi oēs reges & tyranni gentium qui post conuersionem lingebantur & osculabantur limina ecclesie. vni primo nominat ethiopes. eo quod primo venerunt ad fidem predicatione beati marthi dei quod super ad iugum & fide xpi. Item ethiopia preuenit manus eius deo.

Reges tharsis & insule munera offerent: reges arabum & saba dona adducent.

Reges tharsis & insule munera offerent: reges arabum & saba dona adducent.

esape. h. b. mat. ij

Tharsis dicitur quod non solum ethiopes & scythie arabes veniunt ad fidem xpi: sed et gentes medice. scilicet ethiopes & ceteri habitantes inter septimum & septimum clima: quod sapientiores & nobiliores ingenij: & imobis: vni notat di. quod tota regio que est inter gage & magnus fluuius seu quod hodie dicitur ethiopia mantum appellat scriptura. v. e. Tharsis que est regio in orientem sita auro & argento & aromaticis & ante hostiam gangie responderit in mari indico magna insula tarabana pariter argento & auro abundantissima. hanc appellat scriptura offer. Et ad hac tharsis & offer. mittebat salomon naues per trinitum ad portam aurum & argentum in iudea: vt per. lxx. Be. x. Deinde post rapinam in eodem mari indico sunt. lxx. dccc. insule quas pholomeus cohortes appellat. Et sic dauid dicit. Reges tharsis & iste insule oēs offerent munera isti regi xpo. Vnde & reges tharsis intelligit oēs reges in domo qui regnant in regione sinarum & catay & manich. & ceterorum regnum triplicis indiae. Itē per ly insule non solum intelligit. lxx. dccc. cohortes sitas in mari indico: sed etiam insulas ciclades & ceteras sitas in mediterraneo: & etiam. xxx. fortunatas in oceano aethalico. & xxx. occades in oceano bithanico quas pholomeus appellat albiones: quoniam ista venerunt ad fidem xpi vt probabitur. Item sequitur. reges arabum: Arabia est quecquid est inter sinus persicum & arabicum sive arabicum: est pene insula circumdata mari rubio. in cuius litore versus austrum est magna regio dictra saba & tota ista arabia dicitur felicitate auri & aromatum. & dicitur arabia interior: in qua regnabant septuaginta reges & etiam ista arabia extenditur versus aquilonem vsque damascum que etiam est duplex: scilicet arabia petrea & deserta. hanc etiam regnabant multi reges qui oēs venerunt ad fidem xpi. Ideo dicit reges arabum & reges saba adducent dona ipsi xpo. Item vt comprehendat oēs nationes & conditiones & dignitates hominum qui venerunt ad fidem xpi subdit.

Et adorabunt cum omnes reges: & omnes gentes seruient ei.

Tharsis dicitur quod non solum ethiopes & scythie arabes veniunt ad fidem xpi: sed et gentes medice. scilicet ethiopes & ceteri habitantes inter septimum & septimum clima: quod sapientiores & nobiliores ingenij: & imobis: vni notat di. quod tota regio que est inter gage & magnus fluuius seu quod hodie dicitur ethiopia mantum appellat scriptura. v. e. Tharsis que est regio in orientem sita auro & argento & aromaticis & ante hostiam gangie responderit in mari indico magna insula tarabana pariter argento & auro abundantissima. hanc appellat scriptura offer. Et ad hac tharsis & offer. mittebat salomon naues per trinitum ad portam aurum & argentum in iudea: vt per. lxx. Be. x. Deinde post rapinam in eodem mari indico sunt. lxx. dccc. insule quas pholomeus cohortes appellat. Et sic dauid dicit. Reges tharsis & iste insule oēs offerent munera isti regi xpo. Vnde & reges tharsis intelligit oēs reges in domo qui regnant in regione sinarum & catay & manich. & ceterorum regnum triplicis indiae. Itē per ly insule non solum intelligit. lxx. dccc. cohortes sitas in mari indico: sed etiam insulas ciclades & ceteras sitas in mediterraneo: & etiam. xxx. fortunatas in oceano aethalico. & xxx. occades in oceano bithanico quas pholomeus appellat albiones: quoniam ista venerunt ad fidem xpi vt probabitur. Item sequitur. reges arabum: Arabia est quecquid est inter sinus persicum & arabicum sive arabicum: est pene insula circumdata mari rubio. in cuius litore versus austrum est magna regio dictra saba & tota ista arabia dicitur felicitate auri & aromatum. & dicitur arabia interior: in qua regnabant septuaginta reges & etiam ista arabia extenditur versus aquilonem vsque damascum que etiam est duplex: scilicet arabia petrea & deserta. hanc etiam regnabant multi reges qui oēs venerunt ad fidem xpi. Ideo dicit reges arabum & reges saba adducent dona ipsi xpo. Item vt comprehendat oēs nationes & conditiones & dignitates hominum qui venerunt ad fidem xpi subdit.

trif. ecclia. q. iiii. noie. co lend.

Sit nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomen eius.

Et hoc describitur tertia pars latræ xpo debite scz hymnus laus z ofo. ...

Et hoc est nomen eius benedictum in seculo: ante solem permanet nomen eius. ...

Et benedictum in ipso oes tribus terre: oes gentes magnificabunt eum.

Gen. xv. z. xxi. in semine tuo benedicet omnes gentes: q. ppter tale beneficium debetur sibi tertia pars latræ que dicitur magnificencia.

Benedictus dominus deus israel: qui facit mirabilia solus.

Et hoc quatuor causas assignat dñs in his quatuor vitiumis versibus: quare xpo debetur latræ et magnificencia. Primo ratione eternitatis: quia ante solem manet nomen eius.

Et benedictum nomen maiestatis eius in eternum: et replebitur maiestate eius omnis terra fiat fiat.

Quia p nunc solum habemus nomē maiestatis eius per auditū fidei. Et sic ipsum benedicimus z adoramus etc.

Luc. 5.

proba- tur christi- erat verus messias.

xx. q. reuer- timi- ni. z. b. con- dit. in. c. vii.

primo aduentu tota terra fuit repleta maiestate xpi effectus per opera z mira- trilla facta per ipsum et aplos. Et fuit repleta terra beneficiis z donis et gratis eius.

munera offerre. Duodecimo xps erat liberatoris pauperem. s. genus humanū a potente diabolo de multiplici miseria. Tertio decimo q. debebat pccare pauperi z culpa remittere.

Obte- ctio in deo u.

per experientia nouerit pñi: quous notitia pue
nit vsq; ad montē lune. p. xv. gradus ultra equoctr
alē vñ decurrit fontē nili. Et quib⁹ oibus reliqu
tur z pcludit q; paradisi deliciaz situa⁹ ultra tropi
cū h̄yemales in emisperio australi: vsq; foisan ad
hic sensus sunt intelligēda illa vba. *Ben. it. sc. ay*
adā audiuisset vocē dñi de babilōnis ad aurā post
meridie abscōditur zc. *Hā ar illi loci d; aura* rō
ne bonitatis z lucis suauissime z tēperate z dele
ctabilis. Et d; esse post meridie rōne loci eo quilla
regio est situa⁹ ultra meridie. i. post mēfay solis q;
d; merides. *Vñ hic est dñi inter meridie z aurā.*
Hā merides idē est q; lumē intensissimū cū calore
excessiuo: quale est inter tropicos z iō tota illa ps
terre d; meridianū siue merides: sed aura idē est q;
aer suauissimus z vitalis z tēpare lucid⁹ z calid⁹
qualis est in illo emisperio. ppter fauorē stellarū
Et sic pty q; aurā post meridie intelligit illa ps
australis q; situa⁹ post meridie. i. post z ultra me
fay solis que dē ps d; paradisi dñi: xq; situa⁹
ra pñitis parentib⁹ in hereditate a qua fuerit ex
pulli ppter pñi in hāc vallē lachumari z misere
ditra tropici capicōm: que dē dem tropico illa
paradisus ē septa z vallata: ne q; possit accēdere
l quo dē dem tropico generat ignis maxime dñi sol est
in signis australib⁹: qñ sol appropinquat ad oppo
sitū angis. *Uñ ille tropicus igneus est ille gladi⁹*
venerabilis z rumsa flāma quā posuit d; inter pa
disus z nos: ne pñiti parentes aut filieorum pos
sent illuc accēdere ad comedēdū de ligno vite ne
forte viuerent i eternū. *Ben. it. B. C. Secda* con
dusio q; nō solū paradisi deliciaz est in illa pre au
strali sed et totū illud emisperiū fuit datū in pad
is pñitis parentib⁹ ad habitādā eū oib⁹ suis posse
ris tanq; regnū hereditariū. pbat. *Hā si adā non*
peccasset: nunq; fuisset motu⁹: nec aliq; de poster
fuis: sed e dēdo de ligno vite dūrentent virā felices
in longissimū rps successiue z sic multiplicata fuisset
eorū gñatio in immensum: postq; ibi nulla erat
pestilentia nec infirmitas nec iter eos aliq; sterit.
Et p; pñilla gñatio occupasset totū illud emisper
tū q; parū z ar⁹ loc⁹ nō poruisset cape rā copio
sam gñationē. Et sic nulla ps hui⁹ emisperij fuisset
frustra nec vacua: sed tota populata illa felici gñ
atione: nec est dicendū q; in illa felici regione sint p
rupta montium nec precipitia nec maria nec palu
des: nisi in quantum illa quattuor: flumina lentissi
mo z suauissimo cursu a meatu irrigant totā illā
regionē z ortū deliciarū: z in fine emisperij iuxta
tropici submergunt: per meatus subterraneos
ebullunt z emanat per quoddā equilibriū in hac
nra parte aequilonari. *Hā rigris z cufvates omni*
tur ex montib⁹ armentē z pñon. quid dicit gāngel
ex montib⁹ in doū z geon q; d; niluo ex montibus
ethiopia. *Item rigant terrā nostrā cuz magno im*
petu z fragore. Et supra dictis pty q; d; vno nō crea
uit frustra illā partem australe z felice paradisi
qm; creauit ad felice habitacionē. p adā z poste
ris suis quā pdidit. pñ pñi. *¶ Tertia cōclusio*
in par q; in illa pre australi dñat rps z ad dñat: p;

¶ No
para
disus
dñat
adē.

¶ rps
colit
in par

bas. *Hā ibi vñit bellas z enoch pñat hēdo vitam se au*
felice per eum ligni vite q; pdidit adā: z ibi sunt stral
in summa z cōstina cōspiratioe dei: expectantes ab
scōm aduentū rps: immo expectant z pñent ad enoch
uentū rps pro scribendo testimonij de pñō contra e
ant rps: q; p redicabunt legem euāgelicā contra
eū z suos sequaces: ppter quā fidē lūm martij rps
absonandi: vt pty *Apō. x. Ergo sequit q; bellas et*
enoch ibi ad dñat z colunt rps tanq; dñm z redē
ptōrē z vñi mēstā: z per pñis ibi ad dñat z colunt
rps. *Item xps post resurrectionē intrauit paradisi*
deliciarū cū tota turba sanctorū patrum z fidelium
ve. te. quos de limbo z purgatorio inferni libera
uerat: z habitauit cū illis in illa felici paradiso vsq;
ad dñm ascensionē. Et per totos illos quadra
ginta dies tanq; dñs illius hereditarius sedit ibi:
vbi tota illa societas adorabat z colebat ipsum tā
q; dñm z dñm. vbi nō defuerit agmina angelorum
cantantū cū suis triumphū z laudantium eum. Et
post. x. dies a resurrectionē ascendit in celū cū to
ra illa facta societate. z cepit in possessionē z p re
ditatē illud celeste regnū a patre pro se z suis. z de
dit a dextris patris tanq; vniuersalis iudex z do
minus q; tenēs cathēdrā in celis iugiter iudicat i
terris occulto iudicio vsq; quo veniat ad iudiciū
vte euz p tate magna z maiestate. vt dicit ē psal.
vñ. *Et q; oib⁹ scilicet pto pncipatū intentā. s.*
q; rps dñatus est nō solum in hoc nō emisperio a
mari vsq; ad mare z a flumie vsq; ad terminos oc
cis terrarū: sed z dñatus est in inferno: q; lumbum
z purgatorij expoliatur: z dñatus est z dñat in to
to emisperio australi in illa felici paradiso q; ibi se
dit cū tota illa felici pda: tanq; dñs a resurrectionē
vsq; ad ascensionē z ibi ē ad dñat z colunt ab enoch
z bella z dñat rps habitur: z regnabit in celo per se
cula seculorū. Et p hoc pty rps ad rōnes curiosoz
z astrologoz. *¶ Et si queritur quō potuit idē*
entre adā cū vxore sua q; iuit expulsi. z qñ po
tuerit intrare bellas z enoch qñ fuerit apti in il
lā paradisi cū tota sit circumdata gladio versatili
z ruita ignea illi tropici capicōm zc. *Ad hoc*
rponde q; adā cū eua mysterio angeloz fuerunt
super flammās illius tropici eleuati z ad partes
nras trāslati. Et eodē modo fuit introduct⁹ enoch
qñ fuit raptus in paradisi. vt pty *gen. v. z eccle*
sia. xlii. z eodē modo fuit introductus in illam pa
radisum bellas qñ fuit rapt⁹ in curru igneo. vt pty
i. *reg. ii. Sed ex vicia possessione in surgit grandis*
vbitatio. *Hā manifestū est q; sol motu pñio mo*
net in circulo obliquo a tropico ad tropicū: ergo
sicut per accessū ad nos causat intensam efletionē
z caloriē: z p recessū in eam h̄yemē in pñib⁹ glo
narib⁹. *Ita partē p oppositū p accessū ad aliū tōp*
icū causabit intē h̄yemē z per recessum intensam
h̄yemē in emisperio australi. immo maiore: ē inten
sior caloriē causabit per accessū ad illā partē m
q; ad istam: ita est dicendū de colitionib⁹ plan
netarū iter se cū aliis astris: q; eodē effe
ctus causabit z calidē pñitētas z sterilitates in
pre australi: sicut a quilonari: postq; eā mouent

¶ No
adam
cū eua
pñit d;
par d;
iō. i

pubi

planete iter hēc duo emisperia. *Item sicut tota ter*
ra q; est sub polo artico nō h̄y nisi vnā noctes z vñi
die i toto anno. q; per sex mēses dñi sol est in signis
australibus semp est nor sub hoc nō polo. z pñis
q; est dies in alio z sic conuertit per alios sex men
ses: cū est dies in nō: sic est nor in altero. z per pñis
nulla pōt esse amēntas nec delectatio habitanti
bus nō solē circa illū polū: sed nec ē habitātibus
in ceteris climatib⁹ a polo vsq; ad tropicū capicō
m: postq; accidit eadē infortuna z varietates i to
to illo emisperio. sicut in nō. z pñis nō potest esse
tāra felicitas ibi sicut pñit z narra⁹ de paradiso
deliciarū in scriptura. *Ad hoc rōndē p; dicit. q;*
oia astrā celi tam illa q; sunt in zodiaco: q; illa que
sunt extra h̄it suas pñitetas z qualitates q; dā
bōas z q; dām malas sicut h̄it z planete. Et iō qñ
planeta mittit radios suos ad astra nra: q; sunt ex
tra zodiacū: causat effectus diuersos apud nos p;
diuersitatē qualitātū astrorū z sic planeta malicio
sus ex mitione sue influentia cum in fluenta astrū
malicioſi causat pestilētas aut sterilitates aut
bella z discordias aut tēpēstas z cetera infortu
na: apud nos fm dispositiones aspectus hoc idē
facit sol h̄y mitione radioz cū aliis astris quo ad
caloriē z alias influentias. Et sic pty q; nō solū ac
cessus z recessus planetarū ad nos: aut cōsuetio
eorum inter se est pñia causa variorum effectuz
sed mītro influentiaz eoz cū nostris astris q; sunt
supra nos. Sed q; oia illa astrā q; sunt i emisperio
australi sunt bona z fauorabilia z magne virtutis
pnt dñm est i deo nullā pñit recipere malā influen
tia a planetis: immo resistit malicie eoz ī tantum
q; nullum possunt facere nocuentū in toto emis
perio vltra capicōm: ppter virtutes illarū stellarū
prohibentium maliciā planetarū. Et ita est dicēdū
de radijs solarib⁹: q; nō pñt causare intensum z in
ordinari caloriē z estū cū illis astris: sicut cū nris
per eandē rōnem. ppter nobilitatē z tēperantiam
illorū. Et sic planete nullū possunt causare nocu
mētū nec dīproporcionē in illo partib⁹: ppter be
nignitatē z fauorē z virtutem illorū astrorū resistē
tū malicie planetarū. *¶ Ad scōm argumētū rōndē*
tur q; tota illa ps iō d; australis: q; ip est lucida z
illuminata lumine suauissimo z temperatissimo il
lorū astrorū: z maxime lumine tēperatissimo z su
ficientissimo ad illuminandū totū illud emispium
cū ceteris astris illi⁹ pty: z iō tor⁹ aer illi⁹ regiōis
d; aura rōne illius bonitatis z lucis tēperate: eoz
vñ aer est rō⁹ tēperatissim⁹ lumine suauissimo il
lustrat⁹ z saluber: imo infusē h̄y fauorat⁹ ad dele
ctationē viuētū z ad fecunditatē terre: iō d; para
disus deliciarū z ps mundi australis. z stella illi⁹
pph̄ d; auster grece siue canopus q; latine inter
peratur lucidū z suauissimū z vberitū z vitalē a
quo austro tota illa pars d; australis. i. amēna z lu
cida z saluberrima z vberima z delectabil⁹ z ame
na. z iō d; aura post meridie sicut dicit est. *Et qui*
bus pty q; sicut per pñitā solis non pñurba aura
in suo lūe z calore in tota pre australi: ita p aben
tiā solis nō deficit lumē cōueniēte ad vira felice z

¶ Nam bonus israel deus: bis qui recto sunt corde

de pe. d. i. ca. ser pēf. z. xcv. d. c. vi. aconi.
¶ Titulus psalmus asaph. *Et dicitur q; asaph fecit hunc psal.*
¶ dicitur q; asaph fecit hunc psal. z decem sequētes ipsi asaph intulit: sed dicitur est in principio
q; isti nulla ratione nec autoritate hoc pbant im
mo pbat oppositū. s. qd fecit oēs psalmos. vt
dicitur est in principio lib. z in fine psal. pcedentes
sed iste psalmus attribuit ipsi asaph tanq; cātor
vt inqt Aug. Ad cuius intellectū est notādū: vt
legit primo paralip. xv. z. xvj. q; d; q; uo: elegit cā
tores a cantandis psalmos in domo dñi. In pñi
mo ordine elegit asaph q; erat de filiis gerson in
scō emā de filiis chore z zabar. in tertio ephā de
filiis merari. in quarto idr̄h̄ de filiis merari: sed
in veritate eban idem est q; idr̄h̄ qui fuit bino
mius z sic nō fuerunt nisi tres cātores tantus. *Et Ecclē*
hōs elegit ex magno mysterio in quātus per ipōs sic fi
q; uo: figurat ecclesie. *Ita in quātus ecclesia xpi magne*
est cōgregata ex oib⁹ fidelibus figurat p asaph: q;
interperatur electio sui congregatio. in quātū hō
ecclesia ē cōgregata ex fidelib⁹ electis et sygnagoga
reprobata z populo gentili. quous patres fuerunt
reprobati tunc figurata est per filios chore. pñit
entes ex patre reprobato. In quātū vero ecclesia xpi
ascendit ad culmen terrę z glorię z fuit fortis et
robusta contra infideles z tyrannos z hereticos: si
gura tur per eban qui interpretat ascendēte et for
tis z robustus. In quātū vero ecclesia xpi transiit
ut syngogam z a depra est biam iuris legis gratie
figurat per idr̄h̄ qui interpretat transiitē eoz.
sic ergo dauid cōmilit z deputatur psalmos istis
quattuor cātoribus cantādos vniuersoz iuxta inter
perationē suam z pñitetas prout materia psal
mi spiritualiter z mystice erigebat. Et ideo quia
materia huius psalmi z decem sequentium dirigit
tur toti ecclesie simpliciter: et toti congregacioni
fidelium. *Item intulatur ipsi asaph qui fuerunt*
assignati tanq; cantoz. *Uñ nō solum illi vnde c;*
psalmi assignati sunt ipsi asaph: sed etia alleluia
ci. vt pty primo paralip. vñ. vbi d; q; in illo die fecit
dauid principē ad confitēdū dñō asaph z fratres
eius zc. Et cātorē dñō ois terra zc. Et cōfitemini
domino qui bonus est zc. Per hunc ergo titulum nō
h̄it aliū habetur nisi q; dā fecit hūc psal. z assigna
uit ipsum cantādū ipsi asaph z fratrib⁹ ei⁹. eo q; in rānē z
hoc psal. agitur qdā difficilis astio directa expositi
tati toti ecclesie. *Uñ questio est ista. s. quare d; hoc sigd*
mūdo pñitit malos z iniquos pperat: z bonos lanf.

de pe. d. i. ca. ser pēf. z. xcv. d. c. vi. aconi.

Et Ecclē

¶ Hall
p ppe
ut ipse
co q; in rānē z
hoc psal. agitur qdā
difficilis astio
directa expositi
tati toti ecclesie.
Uñ questio est ista.
s. quare d; hoc sigd
mūdo pñitit malos
z iniquos pperat:
z bonos lanf.

z iustus multiplex flagellari. z a malis iniquis oculi cari z ycarari. Na ex hoc sequit q aut deus e iustus talia iustis edo: aut q no curat nec hz puidetiam de his inferioribus z actibus homin. Et hanc qntoz hz iudicium z mouet dō i psona corporis mystici siue hōis mystici quo sunt diuersa mēbia. quom rui qdam sunt sana z firma: z quedam infirma. Et id in psona istus hōis mystici ratiōe mēbio rui infirmoū introducit hanc qntē. Et duo facit. Na primo in psona mēbioū famoz dicit. qz hōnis est deo ista hōis q recto sunt corde. q. d. qe qd deus agit vel pmitrit semper cedit in vilitate z meritiū z glām eoz. q recto sunt corde. id deo ipē eis bonus z misericors: sed i persona z ofne membroū infirmoū cōquert z admirat z hēstat de hac qntē vñ tria facit. Na pio facit qd dicitū ē. Secōdo negat sequela: imo pbat reuocādo falsam opiniōem: qz hōis ista ad tempus pmitrat. tñ ipē sp ma net iustus. z habet curā z puidētia de actibz hōianis. Tertio dādo salubre cōsiliū z doctrinā dicit hanc qntē esse insolubile in hac vita. i. quare deus ista permittit. imo dicit se necire solucere hanc questioē. scdā ibi. si dicebā narrabo sicē. tertia ibi. qz

xxviii. q. i. c. sepe. i. q. i. no turba tur.

pedes. Nota q pedes aie dicunt cogitationes qui aie co bus aia discunt. z gradis huc z illuc. z hoc pmet ad cogitatinā potentia: que negocia circa partitiōes. ricularia. tā sensata qz nō sensata. qz dñi in dubio est animus huc illuc impellit. ideo qntē deuiat z mouet a rōne z sequitur sensualitatem eligendo partem peiorē. z hoc est qd dicit. met autē pe ne mori sunt pedes zc. Et hoc accidit.

Quia zelauit super iniquos: pacem peccatorum videns.

Id est cū indignatiōe z inuidia emulatus fuit sup iniquos volendo eos sequi. videns pacem z quietē: felicitatem peccatorum. quasi dicat tentat fuit sequi peccatores z iniquos videns pacem z quietē z prosperitatem eorum.

De pe. d. th. s. ca. qd. ergo. Qz nō est respectus mortis eorum et firmitatem in plaga eorum.

Id est qd videt vniū. z in aliqñ hūc aliqñ aduersitatē aut plagā tñ nō est firmitas nec duratio i plaga eoz: qz citoliberant a quacunqz aduersitate. An nō quare diuites diu viuunt est: qz nō se ponit tot periculis: sicut pauperes ppter necessitatem ad querendū victum z vilitatem. Et hnt mō dñi cōsuetudini se periculum z seruandū z pferuādū. Et cā quare nō est firmitas z duratio in plaga

ga z infirmitate seu aduersitate eoz est: quia hnt diuitias: z bōa rēpōsalia cū quibus pnt remediū adhibere z liberari: qd minime obrinet pauperes. Et sic ex necessitate se exponit multis periculis. An multipliciter mors pauperū pperat z accelerat z cū difficultate. z raro a plaga z infirmitate liberatur. z sic est firmitas duratio in plaga pauperum. per oppositum autem diuites mali.

In labore hominum non sunt: z cū hōibz non flagellabuntur.

Id est nō sunt in cōi labore hōium. Et ideo nō flagellabunt ita frequēter cū hōibz. imo vidētur exēpti z exempti a communi vita z labore z miseria z aduersitate hominum.

Ideo tenuit eos supbia: operit iniquitate et impierat sua.

Id est qz tenuit eos supbia: operit iniquitate et impierat sua. z hōiū transierūt in affectum cordis.

Hec est cā quare tenuit eos supbia: qz putat nō hēre deū supra se. z sic ex tali supbia operit z replet z vallat sunt iniquitate z iniustitia z spietate z pauperes z iustus eos verando z affligendo ex opotando: qz quidē supbia z iniquitas prodiit z emanat ex diuitiis z pspertate lōga. q. d. ex ad pē z pinguedine. Nam sicut magna pinguedo z qz es z ocium puocat equum ad supbia z petulantiam z lasciuiam. Ita diuiti z lōga pspertitas puocant hōiem ad superbiā z contemptum dei z aliorum: z sic supbia z iniquitas istorum diuitiū malozū prodiit in eis ex longa pspertate z abundantia. Et ideo trāserūt in affectum cordis: qz quicquid desiderauerūt obtinuerūt: et quicquid voluerūt facere fecerūt z ad effectum deduxerūt contra pauperes z iustos z simplices z cōpleuerūt z expleuerūt dñi dētia sua i volapratū bz z flagitijs z sceleribz zc. et sic cōt ex pñimo octo.

Cogitauerūt locuti sunt neqtiā: iniquitate in excelso locuti sunt.

Posuerūt in celum os suum: et lingua eorum trāsiit in terra.

Cogitauerūt z locuti sunt oēm neqtiā z deū z primū. Et locuti sunt iniquitate in deo excelso dicētes qz de nō est. Aut si est. nō curat ista istero ra: nec pōt eis resistere nec liberare iustos z pauperes de manibz suis. sicut dicebat pparaoz senna cherib. z nabuchodonosor. z iulian. apostata z diocletianus. z isti blasphemii poluerunt os suum in celis z deū. Et lingua eoz trāsiit z durauit i hac terra p aliqz tēp sine punitiōe. Nota qz multipli ceter tyāni loquuntur i celis. z lingua eoz trāsiit in terra. Pñmo qz penetrat celū blasphemādo sicut semachorib quī dicebat deū israel nō posse liberare eschēā de manu sua. iij. Reg. xviii. z Iulianus apostata qui vocabat iēsum tridēdo galileū Sedo qz lingua eoz trāsiit metas rōnis. Tertio

de pe. d. i. ser pens.

xxviii. q. i. para rus in fine.

xxviii. q. i. ca. para tus. d. i. ca. i. ca. b.

qñ tranfit per longa tpa sine punitiōe. Quarto trāsiit lingua eoz in terra: qñ oia mala que precipiūt adimplēt p satellites suos. sic hēc cā quare pauperes z simplices vidētes istos iniquos sceleribz impune transire titubant z titubantur de diuina prouidentia z iustitia. Et sic sequitur.

Ideo cōuertetur populus meus hic z dies pleni inuentur in eis.

Id est ppter ista supra dicta populus meus. i. gentes simplices z populares ppli mei: siue populares mei z pauperes cōuertentur. i. cōuertit ad se z in se dubitabit z titubabit z hēstabit hic. i. i isto passu cogitādo supra dicta. z dies pleni. i. dies multi inuentur in eis in tali cogitatione. q. d. per dies plenos z multos z p totā diē cogitabit inq: rēdo hōiū mysteriū z querēdo de hoc dubio. An qñ quis videt talia scelera impunita bz cōuertit in se z nō vltra ire sed scandalizari z ibi cogitationē figere per totam diē. Ideo sequitur.

Et dixerunt quomodo scit deus: z si est scientia in excelso.

In tali cogitatione dixerūt isti simplices populares. i. dubitauerūt inter se. si scit z curat ista. z si i. vtrū sit sciētia z puidētia in deo excelso de istis inferioribus z de actibz hōianis. vñ dubitādo dixerunt: quō scit deus ista: cū ita trāserāt impunita qz si dicat dubiū est an sciat deus. z an sit sciētia istozū in deo excelso. Nam si sciret nō pmitteret. Et sic quasi desperati dubitarunt an ista fierent a casu z fortuna. z hoc pbant simul de pspertate malozū z aduersitate bonozū. Et ideo dicebant isti simplices iusti dubitantes. Non est mirum si dubitamus an deus sciat z curet ista. z an sit scientia z prouidentia de istis in excelso.

Ecce ipsi perōres z abundantes i sculo obtinuerunt diuitias.

Quia ecce ipsi perōres z scelerati abundantes in hoc seculo obtinuerūt diuitias z bona tpaalia. z dignitates zc. Et nos per oppositū cōtinuē sumus afflictioē z paupertate z aduersitate z psecutiōe.

Et dixi ergo sine causa iustificauit cor meum: z laui inter innocētes manus meas.

Dicit vnusquisqz iustus. ergo sine cā z frustra z sine premio iustificauit cor meū diuina pcepta seruando z opa mē adimplēdo. z laui manus meas inter innocētes ab omni rapina z mala operatiōe phibēdo. Nā ille iustificat q nō pponit malū agere z ille lauat manus inter innocētes qui phibent eas a mala operatiōe. Et sic laui pponat: tñ nō pio c. pcut gredif in effectū. z sic se seruat innocētē in opere.

Et fuit flagellatus tota die: z castigatio mea in matutinis.

Frusta ē z sine cā sui flagellatus tota die. i. qz

xxviii. q. i. ca. b.

to tpe vite mee flagella z aduersitates patient fustul. z castigatio z flagellatio mea fuit in matutinis ante aurōz surgēdo ad ofonē z pñam zc. qñ dicit i oia ista frustra feci z sine pmo ergo meli fuisse mihi cōm: ttere ofa scelerā z vitā dūcēte in flagitijs z volupratibz. z euentissent mihi oia pipe ra sicut ipis sceleratis. B. Et nota q castigatio iustozū bz. maturina. i. veloz. Nā qñ iust delinquit in aliquo cito z velociter castigat eos deus. Castigatio Per oppositū castigatio sceleratorum est cōter ve spertina z fera z tarda: qz deus nō castigat eos vltiō qz ad mortē. qz mouit quo ad corpus z aiam ad penā eternā. An ita les mala capit in interitū. vt m aruz dē patebit pñal. xxviii. q. i. dicit Ambio. qz illico si qz tina. post pctm flagella qz cedat sibi in bonū. Nam si gnū est qz deus nō seruat sibi punitiōē post mortē. Per oppositū malū signum est qz scelerati nō flagellant in hac vita qz lignū est qz deo seruat penā in aliā. Ideo ait aug. hic. me dñe. hic feci vt in eternū parcas. Et nota q totus iste discursus hōianitatis de diuina puidētia maxime fuit in pñistua ecclesia. Nā multi simplices xpiani vidētes vitā z atrocē persecutionē tpe deij z diocletiani in cepert dubitare de fide catholica. z oē negabāt xpianitatis nō corde: istū qz marcellinus papa adoleuit idolis incēsum: lz postea fuit correptus z speluncas. vt sepe dicitur. Et ideo ecclesia in psona iustozū dicit ista verba qz pene moti sunt pedes mei i fides mea qz est fundamentū z pes quo gradior in hac vita zc. An sicut cogitatio iusti affectū qz sunt pedes aie dicunt moueri a medio virtutis moralis cum effundit z egredit extra metas rōnis. Et ita dē: viciosus hō ita pariter cū quis egredit ad credendū z eligendū z sequēdit ea que sunt extra limites fidel. z cōtra fidē ergo timore aut sponte tunc dē infidelis iuste hereticus. Ideo iste hō z xpianus in firmus decept? ex supra dictis dicit: mei pedes pene moti sunt: z gressus mei pene effusi z egressi sūt extra limites fidel supple dubitādo an deus curet actus humanos. Et an esset iustus talia tolerādo. Et quo pōt qz dubitare z titubare est qua si fide z eius limitibus moueri z effundit.

Nota

Si dicebā narrabo sic: ecce nationē filiozū tuozum reprobaui.

In hac scdā parte reuocat falsas opiniōē seu dubitatiōē quā habuit dubitādo de diuina puidētia z iustitia. An nota q supra dicta sim fuit questio z dubitatio. Nam questio fuit quare deus permittit pñanos pperari z iustos flagellari et aduersitates cōculcari. Sed ex hac questione siue ignorantia hui? questionis sequitur dubitatio. an deus curet z regat actus humanos. nā si regit eos vnde tur in iustus talia tolerādo: qz si est iustus nullum bonum vs relinquere irremunēratū. z nullū malū impunitum. Ideo in hac scdā pte soluit dubitatio nō ostēdēdo de deo curare z regere act? humanoze qz vs toleret ista ad tñ finaliter relinquat nullū malum impunitū. nec bonū irremunēratū. Et quo

Nota

d. i. ca. b. d. i. ca. b.

D. Jacobus devalentia.

patet qd est iustus iudex sic reuocat falsa opinio-
ne: qua ignoratio de etiam cu zelo z ira tenit dice
do supra dicta. Et si hz no affi matine tenuit istam
falsam opinionem. tibi dubita ut z pene adhefit illi
morus a limiribus fidi. Ideo dicit quasi coerec?
si dicebas. narra hoc sic. ecce nati. Littera. Hieroni.
haber. Si narraueris sic ecce natione filioi tuoi
reliqui: z sic littera est plana. Dicit ergo translatio
nostra it dicebam. id est si sic dice no narraueris se
riose z affirmaueris. si sic affirmarem vt dictum su
pra est appobando z laudando vitam z prosperita
tem malorum sicut supra dixi ex passione z in
mitate deceptus. Ecce id est manifeste patet quod
reprobauit z reprobarem nationem filioium tuoi
scilicet abel z noe z abtaam isaac z iacob z iob et
omnium apostoloru z martyru z iustoi noui tes
ta. qui semper fuerunt flagellati z uerati a. malis
tyranniis. Nam deus quos amix corrix z flagel
lat. Proue r. xrv. Et patet per totum discursum sa
cre scripture. q. d. si esset vera ista opinio: oes viri
tusti veteris z noui testamenti essent reprobaui et
decepti qui semper passi sunt patienter flagella z
persecutiones piopter deum. Sed hoc nemo. po
test scire ex humana inuestigatione. nisi reuoluat
z persecuter sacram scripturam. z ibi uidebit so
lutiones huius questionis scz qualiter deus est ius
tus iudex: z nullum malum relinquit impunitum
Ideo sequitur z subdit.

**Existimabam vt cognoscerem: hoc
laboz est ante me.**

Existimabam vt cognoscerem ista per humana ue
stigatione: sed hoc laboz est ante me. l. ualde labo
riusum: qz nunq potui videre veritates donec ad
hibuit studium sacre scripture. Ideo dicit.

Donec intrem in sanctuarium dei:

z intelligam in nouissimis eorum.

Sanctuarium dei. l. in sacra scripturam. que di
citur sacrarium z sanctuarium dei in quo recodum
tur omnia sacra gesta sanctorum patrum. in que
bus latent sacrameta christi z ecclesie. Et ideo sa
cra scriptura dicitur sanctuarium dei: quia ibi lit
teraliter scribuntur gesta z dicta sanctorum patri
archarum z piophetarum. z vtroiur iustoi: sed
mythice figurantur omnia mysteria xpi z ecclesie.
Et intelligam in nouissimis eorum. Unde nota q
dauid siue iste homo infirmus anteq videret z co
templaretur scripturam: ex ignorantia dubitauit
z zelauit zelo tre z inuidie sup iniquos. Sed post
q ingressus est sanctuarium scripture ibi intellexit
in nouissimis illorum maloi. Nam ibi vidit z le
git qualiter omnes tyranni z iniqui licet ad tem
pus fuerunt prosperati: tamen miserabiliter dies
fuerunt z vitam. Tunc cognouit nullum impiu
impunitum abire: sic cognouit deum mundu re
gere ex sapient. puidencia z iustitia. Et ideo dicit
non intellexi donec introiui in sanctuarium dei: id
est fecerunt sacre scripture z intellexi istam mate
riam in nouissimis z in finibus eorum. prauorum

scri
ptura
de: det
factu
arius.

Christopolitani Epi Expositio

quasi dicat qz ibi vidi malum sine z exitum: maloz
scz qualiter male fuerunt omnes persecutores in
sionum. Puta chaim pharao. seb. zebec. salmana in
ro. domitianus z ceteri. quasi dicat qz postqz inue
stigatione humana ista non potuit reperire conuer
tite ad studium sacre scripture. z reperi veritate
huiusmodi questionis per punitiones malozum z
premia iustorum. Ideo sequitur.

**Aeruntii ppter dolos posuisti eis:
deicisti eos dum alleuarentur.**

Id est ego nouit in sanctuario sacre scripture
modo piopter dolos z iniquitates istoi prauoiu
posuisti eis finem felicitatis sue z prosperitatis: de
ledo eos a facie terre: qz no permisisti eos in ppe
nui prosperari: noui deicisti eis z prosperitate
alleuarentur z exaltarent z etia permisisti eos pro
spereari ppter dolos vt deciperet in prosperitate. z
dum fuerunt in culm ine prosperitatis: tunc deici
cisti eos ad terram. Et sic pspcritas eoiu fuit eis
in dolum z scandalu z pernicie z in cam interitus
z danationis. Nam vt ait plato z augustinus. Di
uitie mundane z dignitates sunt bonis bone z sa
lubres. z malis male z perniciose. Nam boni bene
vtendo ad ipsi sunt gloriu z felicitatem per eas
Et mali male vtendo piopter eas perierunt hic z
in futuro: vt ait Iuuenalis. Ideo sequitur.

**Quomodo facti sunt in desolatio
nem: subito defecerunt perierunt p
pter iniquitatem suam.**

Sicut aman z seyanus. z nero: qz subito defece
runt z ceciderunt a dignitate z diuitiis. Et perie
runt coequaliter z eternaliter ppter iniquitatem
sua defecerunt dico somniu. Nam vita z prospe
ritas mundi est sicut somniu cito euanesceus z an
nihilabilis. Nam sicut qs somniu q est rex z diues
sed qn excitat a somno nihil reperit z visa est ei il
la felicitas z letitia beuis z deceptioia: ita hz
per longam vitam vixerit in prosperitate tam i mo
te viderit sibi suam vitam z prosperitate fuisse mo
uissimam z qn somniu z vmbia. z no vera felicitates
sed quasi imaginem felicitatis. Ideo ait.

**Velut somnium surgentium: ois in
ciuitate tua imaginem ipsorum ad
nihilum rediges.**

Id est tu ois rediges imaginem eoiu. l. prosperitates
eorum: que snt quasi quedam imago prosperita
tis: rediges ad nihilu a ciuitate z regno tuo: quia
nunqz intrabit in ciuitate celestem. rediges dico
sicut somnium surgentiu. l. eoiu qui surgunt a som
no. vel potest sc ordinari. Isti paui subito defece
runt z perierunt a ciuitate tua. sicut somniu surg
enti deficit z annihilatur: sic imaginem eoiu ad
nihilum rediges. l. prosperitatem fallace: z etiam
potest hoc literaliter referri ad plures qui in hac
vita fuerunt in tanta dignitate: qz imaginem eoiu
erigebatur in plateis z in foro. Sed fuerunt turpi

depe.
dicit.
s. qua
quam
et. ca.
quid
ergo.

xxix.
q. l. pa
ratus

de pe.
dicit.
quid
turbis
mut.

ima
nes ty
ranu
rum.

Qua bonus israel.

ter electi a dignitatibus z interfecti. Ideo postea
imagines eoiu fuerit minute z ad nihilum redac
te. vt dicit Iuuenalis. de sepano z etia de nerone
z domiciano. Nam ymagio sepani traherbat per et
uitate: vsqz quo fuit lacerata. Nam ista erat cosue
tudo tyranoz: qui dum erant in prosperitate facie
bat fieri sibi imagines ex ere z metallo. z poni i fo
ro z locis publicis ad perpetua memoria eoiu. vt
ita venerent i absentia sicut i presentia. Sz qn de
hiebantur a statu z dignitate aut interfectebatur
tunc etia imagines eoiu conterebatur: sicut factu
est de seiano q erat neroni dilect? in tri q erat sedo
post eui: hz tade venit in ira neronis z fecit ipm ter
fici z ad ripa tyberis lactari: vbi sumici ei calcabat
dicentes. calcem? celarius hofse. Et traherbat imagi
ne ei? q terra: z minuerit ea. Et a hic intellectui
fosan dicit. Et imagine eoiu ad nihilu rediges zc

**Quia inflamatum est cor meus: z re
nes mei commutati sunt: et ego ad
nihilum redactus sum z nesciui.**

David in persona cuiuslibet iusti confitetur
errore suu z ignorantia z impossibilitate ad solu
dam istam questionem: in qua tria facit. Nam primo
facit qd dicitur est. Secdo agit gratias. qz no man
sit in illo errore. Tertio dat salubre consiliu z do
ctrinam. scda ibi. Et ego semper tecum. tertia ibi.
Quid enim mihi est? Quanti aut ad primi ta
dicti est q duo sunt consideranda in h dicitra qstione
Primo ipsa que estio siue dubio in se. f. quare de? p
mittit malos prosperari: z iustus deprimi z affligi.
Secundo consideradu est error: que ignorates z
fragiles inserbant ex supra dicto dubio. scz qz vel
deus non curabat nec gubernabat actus huanos
vel ipse erat iniustus: ita tolerando: sed iaz hie
errorem remouit dauid in particula pcedete ostē
dendo qz deus gubernat actus humanos z semp
in supra dictis manet iustus iudex: qz licet permit
tat malos ad tempus prosperari: tamen finaliter pu
nit eos z annihilat eorum prosperitatem. z deicit
eos dum eleuant z exaltatur zc. Et sic peccatu eo
rum non abicit impuniti. Sed quid dicendum de
questione in se. f. quare deus ista pmittit ad tempus
fieri: quia interim patitur desillus. Ad hoc dicit dō
de? p? qz licet ipse inflamat? desiderio scidit: vel zelo
inuidia prosperitatis malozum per longa tempo
ra inuestigauerit solutione huius questionis in tri
tum qz cogitationes eius fuerit comutate ad su
pra dicti errore? pstantando z dubitando de diuina
puidencia z iustitia. Tamen finaliter nunq potuit
peruenire ad eius solutionem: immo tanqz tumēti
facies est igno ane: z quasi ad nihilu redacta est
scietia sua in hac pcuratōe eo q ista questio est
insolubilis z inuestigabilis per scietia humanam
Unde intanti factus fuit ignoras z quasi iumen
tum z bestia in hac inuestigatione q incidit in erro
rem z dubiu de diuina iustitia z puidencia. Id di
cit a ugu. qz qrit solutione hui? qōntez cam vide
tur qreere caz diuine voluntatis: cui? nulla est ca: cū

quare
de? p?
maloz
p spe
rari.

Psalmi. lxxxi Fo. cccxij.

Ipsa voluntas diuina snt causa ois. Ideo ait q de hu
iustimodi archanis diuinis melio: ē fidelis ignoia
tia qz temeraria scietia. Nam multi volētes inquire
re de hoc pfundo versu sunt in pfundis multoz: er
roz: sicut fecerat iste afflic? fragilis. Et hoc est qd
intendit dicere dō dicitur. Ecce cor meū istamatu
est inuestigando hanc questionem z etiaz cor meum
id est affect? z sensualitas inhammata est ardētes
zelo ire z inuidie vidēdo prosperitate malozum z re
nes mei. l. cogitationes mee interiores commutate
sunt ad incidit in supra dicti errore? dubitādo
de diuina puidencia z iustitia. Ideo ad nihilu redac
tus sus z nesciui. l. tota scietia mea z labor: studij
mei ad nihilu redact? est. z nesciui soluere supra di
ctam qōne: imo vt iumēti z bestia ignoras factus
sus apō te: volēdo qreere caz tu voluntatis. Et nō
ta qz renes qnōz sumunt p interiori cogitatioe in
scriptura vt ibi seruatans corda z renes dō. Et li
tera hieronymi hz qz dicit cor meū: libi mei ves
lut ignis fumigans: z ego insipiens z nescius.

**Ut fumentum factus sum apud te: z
ego semper tecum.**

**Tenuisti manum dexteram meam z
in voluntate tua deperisti me z cus
gloria suscepisti me.**

Quasi dicat. nā ista pueniunt ex pstantitate z
altrudine diuitari sapie z scie tue: cuius iudicia
z vie sunt inuestigabiles. Ideo quilibet intellexit
hūan? volēs ista inuestigare: est qm iumentum z be
stia apud te nō valēs ista inuestigare: imo scidit
in diuerfos z nebhācos errores. Et qz p? qz me
lius est talia fideliter ignorare: z altrudini diui
ne sapie tie dimittere z relinquere: qz cum timore et
remore deū magnificare: qz temere uelle inuestiga
re. Et hec v? intentio ipsi? dō hz aliter alij exponat
hūc passum. Et ego semper tecu. Et hie incipit veru
culus z snia in hebreo z translaticioe hieo. vbi dō f
psona iusti agit gratias: qz hz aliquādo ex dolore
z afflictione heitauerit: quia Deus impedit animi
ne possit cernere verum. tñ deus non permisit ipm
permanere in illo errore: immo cognouit ignoran
tiam suam: z talia puenire ex illis occultissimis z
archanis iudicis sapie tie diuine. Nam de? p? semper
tenuit manū dexterā eius. Ad cui? intellectū est
notandum q sicut sensu alitras z caro dicitur finit
stra: hominis eo qz semper impellit hieum ad par
te deteriore. Ita rō dō dextera eo qz impellit homi
nem ad partē meliore z iustā: z ad obediēdus deo
z preceptis eius. Ideo hz dauid z alitqui fusi? ali
qui fuerit impulsus a sinistra. l. a sensuualitate ad du
bitandū de diuina iustitia: tamen deus semper te
nuit manū dexteram. l. partem rationalem ipsius
ne man eret i tali errore: imo fm voluntate? delibe
ratuam z fidelē intelligentiā coformatus fuit di
uine voluntati: tribuēdo talia occultissimo z iustis
simo dei iudicio. Et quo patet qz in tali tributōe
ne deus nūqz dimisit illū: immo semper fuit secum

xxviii
di. c. fe
dulez
c. nul
p. z. xl
dist. c.
multi

hō dō
dexte
ra. ca.
ro fini
stra.

quo ad partē rōnālē. Ideo dicit gratias sibi ago... dextera dicitur...

dextera dicitur...

de p. d. u. c. ecclesia...

Quid enim mihi est in celo: et a te quod volui super terram. Defecit caro mea et cor meum: deus cordis mei et pars mea deus in eternum.

Quia dat salubre doctriam et consilium omnibus fidelibus... dicitur...

f. q. l. c. beatus...

Quia ecce qui elongant se a peribunt: perdidisti omnes qui fornicatur abs te. Mihi autem adherere deo bonum est ponere in domino deo spem meam. Annunciant omnes predicatores tuas in portis filie syon.

et tu perdidisti in damnatione perpetua omnes qui fornicantur abs te... dicitur...

Et tu perdidisti in damnatione perpetua omnes qui fornicantur abs te... dicitur...

mihi reverentia tibi viri: quod adhuc manet questio insoluta... dicitur...

Nota

de p. d. l. c. factum...

Quid deus repulisti in fine iratus est furor tuus super omnes pascue eius... dicitur...

mate...

salē facta per caldeos quā preuidit ppheta in spū... dicitur...

Expo...

tato tpe durabat illa afflictio z quare messias tm differebat a dñem suu ad liberandū eos: q; videbatur eos finaliter z totali repulisse z oblitioni tradidisse z opus suas resellisse z abdicasse. Ideo dō vō moueat dei ad miam z vt mittat messiaz ad liberandū eos: cōmōmōar beneficia p̄terita. Nā de lecta magnanimitus in audiendo beneficia que fecit z magis moueat ad maiora. vt p̄t. iij. et. Et ideo memōmōar maiora beneficia. z illa q; erant figura future redēptionis. Ideo dicit.

Ademōr esto cōgregatiōis tue: quas possedisti ab initio.

Redemisti virgam hereditatis tue: mons syon in quo habitasti in eo.

Edōne memento cōgregatiōis tue: scz filioz israel quam cōgregasti z possedisti ab initio scz ab abaaam quem educisti de hur caldeoz z postea de mesopotamia z educisti in terram chanaan a quo ista cōgregatio habet originē. Et postea cōgregasti istum populū ex egypto in ramasse z sic duxisti ipsum p̄r desertū. z multo tēns redemisti virgam hereditatis tue: scz sceptrum z regnū israel. Nam p̄mo redemisti ipsum de egyptiaca captiuitate. Secōdo in mari rubio. Tertio introduxisti ipsum in terram p̄missionis z tibi redemisti z liberaisti ipsūz per multos iudices: z finaliter tempore samuelis dedisti sibi virgam z sceptrū regale. Que virga et regnum multo tēns fuit instituta a regibus assyrioz z babyloniōum z egyptioz. Sed finaliter semper redemisti z liberaisti virgam et regnum hereditatis tue que est mōs syō scilicet hierusalēmiticus z sceptrum regni in quo habitasti p̄ spectabilem cultum. Et nota q; dicitur in quo z i eo quia ad diuersa referuntur quasi dicat in quo mōte z ciuitate habitasti: z habuisti sceptrum tāq; in capite regni z habitasti in eo: id est in templo p̄ spectabilem cultum. Nam ciuitas erat sedes z sceptrum regni: z templum sedes sacerdotals. in quo templo erat archa domini sedētis sup cherubin. Quasi dicat tu donasti liberam hereditatem istū populū scilicet terram p̄missionis: z templum z regnū et omnes dignitates super ceteras nationes. Et noranter secundum Augustinum: populum israel vocat virgam hereditatis deo: quod fuit figura tus per illam virgam qua moyses fecit omnia miracula z prodigia in egypto z in mari rubio: z per rotundum desertum. Translato Hierony. habet redemisti sceptrū hereditatis tue: montem syon in quo habitasti z est litera plana.

Leua manus tuas in superbias eorum in finem: quāta malignatus est inimicus in sancto.

Et gloriati sunt qui oderūt te: in medio solennitatis tue.

Et sic petit liberari: memōmōans instātes afflictio nes dicens. Leua manus tuas: id est potētā tuā in

finē. id est finaliter: in id est p̄ra superbias eoz inimicōz in fidelū. Et vide supple quāra malignat est iste antiochus inimicus in scro scz templo z p̄p̄tuo z sanctuario: vastādo cedēdo. polluēdo zc. Et quomō illi infideles q; oderūt te gloriati sunt se habuisse victoriā in medio solennitatis. i. in medio templi z ciuitatis vbi celebrabant solēnes festiuitates. Quasi dicat q; in odiū tui z vituperatū z p̄tēp̄tū: ista que sequūtur fecerūt. Nam primo.

Posuerūt signa sua: z non cognouerūt sicut in exercitu sup summū.

Posuerūt signa sua: q; antiochus posuit imagines suā: z idoloz Jouis olympij in medio templi vbi celebrabatur solennitas: z offerēbatur deo sacrificia. Et etiā in signū captiōnis. Et interpositū non cognouerūt. id est gētilēs in oibus hīs deū non cognouerūt nec timuerūt: nec cognouerūt q; deus p̄mittebat ista ex p̄tis iudeoz: immo impurabat ēt attribuebāt victoriē suē. Et debet sic ordinari littera. posuerūt signa sua in medio templo solennitatis: tu signa dico posuerūt sup summū z turrim: z arcē z templum sicut in exercitu. q; bonus exitus bellicū dicitur victoria z eōuersio. id est fictus solet fieri in victoria: sicut in exercitu. tanq; in victoriā suē ad signum z in signum victorie: z in hoc nō cognouerūt ista p̄pter peccata populi permitti: immo p̄p̄te victorie z virtutis attribuerunt.

Quasi in silua lignozū securibus exciderunt ianuās eius in idipsum: in securi z ascia detecerunt eam.

Incenderunt igni sanctuarium tuū in terra: polluerunt tabernaculum nominis tui.

Non solū posuerunt signa sua in templo: z p̄ficio ciuitatis h; etiā exciderūt ianuās eius scilicet templi z ciuitatis in securibus sicut solēt excidi arbores in silua lignozū z arboz. z idipsum id est simi liter detecerūt eā scz ciuitatē in securi z ascia. Quasi sicut securis vā secādo tra ascia v; quasi acuta et dñi scindēs ab acudō. Et est in simi quo dolat sicut lignari;: etiā incēderūt sanctuarium tuum z templum z polluerūt in terra tabernaculum nominis tui. id est vbi nomen tuum venerabatur z colebatur polluerūt: quia ibi posuerunt idolum olympi: et ibidem sacrificarunt dñis suis.

Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul: quiescere faciamus oēs dies festos dei a terra.

Signa nostra non vidimus tam nō est propheta: et nos non cognoscer amplius.

Tota illa cognatio id est generatio in concilio in fidelū dixerunt z simul in concilio stauerunt: faciamus quiescere z cessare a terra id est de tota terrā

ra dies festos. id est solennitates z festiuitates quas deus in lege p̄cepit. Quasi dicant prohibeamus ne iudei seruent festiuitates z cetera legalia z p̄cepta. sed seruent ritus gētilium sicut pater primo Machabeoz per totū. z etiā secūdo Machabeoz seprimō. Sed ista etiam verba sunt verba illorum iudeozum: qui apostatarunt tempore machabeoz: qui dicebant: q; posuisti dimiserant legalia z seruabant ritus gētilium. euenerat eis p̄p̄teritas. Ideo sequitur. signa nostra antequā non vidimus z iam nō est propheta in israel: nec deus cognoscer nos amplius. Quasi dicant: iam deus dimisit illum populum z legem z p̄bet fauorem gētilibus. Ideo inclius est eis adhibere.

Atque uobis deus improberabit inimicus: irritat aduersarius nomen tuum in finem.

At quid auertis manū tuam z dextera tuā de medio sinu tuo in finem.

Deus autē rex noster an secula operatus est salutē in medio terre.

Et sic petit nō solū restauratiōem ciuitatis z templi p̄phanari z polluti p̄ antiochū. Sed et p̄ncipaliter petit restauratiōem z liberatiōem totius generis humani: verat per diaboli z per idolatriam. z ideo semper currit duplex intelligētia in hac scō parte. Dicit ergo. Deus vsq; q; inimicū diaboli z p̄p̄s gentilis improberabit nobis contēnēdo legē tuā. z aduersarius. i. populū irritabit nomen tuū dicēdo q; deus israel non est potēns ad liberandū nos de manibus eoz z p̄ferēdo sibi deos suos: vt quid auertis manū tuā. i. potētā tuā ab eis quasi dicat cur cessas eos punire z adhibere manū z potētā tuā super eos: z auertis. i. non mittis dexteram tuam z potētiam de sinu tuo in finem: id est finaliter z totaliter contra eos. vt punias totaliter eos. Et est modus locutiōnis cōtra desides z ignauos: z secūdos z inertes qui nō curant vindicare iniurias. qui dicitur habere manū in sinu non mittentes eas contra hostes. Quasi dicat: quare non trahis manū de sinu tuo vt mittas in hostes qui irritant nomen tuum. D. Sed ergo credo q; bic lateat maius sacm. Ad cuius intelligentiā est aduertendū q; vps dicitur manus dextera ipsius patris: vt dicitur est in p̄logo: qua pater crearet suā virtutē z qua creauit mundum: z re creauit hūmānū genus. Et vicit diabolum qui q̄des filius est deus ante secula: z verbū in sinu patris: quare pater dicitur misisse manum suam de sinu tuo quādo misit verbum in carnem: per quem liberabit genus humanum z vicit diabolum: et subiecit populū gentilem iugo fidei. Dicit ergo dāuid in persona totius expositi mystici pro illo statu. D. De par quid id est quare auertis a nobis manum tuam non mittēdo siltum: z quare auertis dexteram tuam de sinu tuo. i. quare nō mittis

priff. q. i. no. li. de pe. di. i. c. med. cina. de cō. fe. dir. h. ite. ratur.

priff. man. parit. ita.

h. ma. chab. v. iij. re. xv. c. de tre. iij. c.

h. ma. dya. v. z. c. fe.

filii tui de sinu tuo: vt sumat carnes z liberet nos q; ipse xps rex noster qui est ante secula: q; anteq; mūd; fieret ipse erat verbū in p̄ncipio: z vbi era t apō deit; deus erat verbū: per quē ex tpe: mundus z oia facta sunt. Itē inquit rex p̄r operatus est salutē in medio terre z inquit p̄teritū p̄ futuro p̄pter certitudinem p̄phetē: z p̄pter reuelatiōē iā ipsi factā. Quasi dicat q; vbi reuelasti i sp̄z: per figuras scripturarū in sp̄i p̄uēdi quasi ter iste rex noster xps qui v; tua manus dextera est operatus salutē generis humani in hierusalem: q; est in medio terre habitabilis in medio dico scdm latitudinē: q; est sita quasi i sine siue i medio quar ti climatis. z sic dō esse in medio mundi: dico scdm latitudinē: q; distat ab equinoctiali: quasi triginta duobus gradibus: vbi xps crucifixus est. q. d. post q; hoc mihi reuelasti fac vt impleatur.

Tu confirmasti in virtute tua mare: contribulasti capita draconum in aquis. Tu confregisti capita draconis: dedisti eum escam populis ethiopia.

Et sic explicat mysteria in quibus figuratiter dauid p̄uēdit redēptionē z liberatiōem suā: vsq; excidit eum diaboli: et quibus affuit parabola z p̄positiōne nostrā z excidit diaboli. B. Ad cuius intellectum est notandū q; illa virga cū qua moyses fecit miracula in egypto: distulit mare rubium de qua supra dictū est: illi figura ipsius xpi: z xps figuratit figuratus per eā. Et sic illa virga fuit instrumentū per quō moyses fecit illa miracula in terris: vt aut lea papa. Unde quasi per oia illa virga fuit figura xpi in cunctis mysterijs. vnde per hanc moyses percussit aquas maris rubi: z a que fuerūt diuisē ad modū mari firmi: ex vtraq; parte p̄bēres vsq; vnam securā filijs israel: vnde euaserunt z libera tū sunt de egyptis: q; quidē virtus non erat in virga p̄ncipaliter sed in virtute diuina consistente in angelo q; erat inclusus in nube ita pariter xps p̄ contrā carnis sibi virtutē regeneratiuā z contra ad baptisimū nostrū: per quā aqua baptisimalē liberauit de captiuitate diaboli: z trāiūm per vndas missū mundi: tendimus in terrā viuētū nobis p̄ hūmā. Et sic xps nos dicit in patrias per quas baptisimalēs. Et sic licet illa que venerūt sup pharaonē z egyptios: z suffocari eos: ita q; peccatorū hūi? mūd; suffocāt hoīes in p̄tō originali z actuali nisi sint sanati z quidē virtus per virgā z p̄tēz xpi. C. Cū nota q; rex ipse z oēs egypti di cunf dracones: eo q; habitāt inter aquas z p̄fisionē p̄tū di aquaz ip̄i? nulli: sic ezechiel. xxi. appellat diaconē regē egypti dicens. Diaconē magne: q; eculabas diaconē in medio fluminū. Et est tota egyptus v; diaco. Et nō magnates egypti dñt capita draconis. Et iō q; deus submersit pharaonē z exercitū eius: in mari rubio v; cōfregisse capita draconis in aquis: q; fuit figura: q; eodē modo xps debebat cōfingere z submergere diaboli qui v; diaco: z etias submergere capita draconis: que sūt duo vicia capitalia. i. aqs

exodi. xij. et cap. se. quibus

virga. figura. refut.

baptismalibus. Et sic deus dedit pharaonē z egyptios comis nigris comedēdos: qui comit dicitur populus q multitudine ethiopiā. nigroy. Illud fuit figura q postq̄ rps liberasset fideles p aquas baptismales: q̄ cōfregisset diaboli: z septem vitia capitalia: tunc debet congregare fideles in ecclesia sua. Et relinqueret infideles diaboli comedēdos. Et hoc est qd̄ dicit hic. ppheta adducēs illud mysteriū in figura. Unde ait. Deus tu cōfirmasti in virtute tua mare. i. ad modum parietis firmus staret fecisti qm̄ moyses percussit a quas cuz virga. Et postq̄ populus tuus illesus transiuit: tunc cōtribulasti z contriuisisti capita diaconū. i. egyptiorum in aquis. z tu cōfregisti capita diaconis. i. magnates pharaonis. Et de disti ipsum diaconē. i. regem egypti cū magnatibus suis in ecclā populus ethiopum. id est comoy nigroy. Sed q̄ hoc fuit figura tui ad uterq̄: ergo veni i carnē z pcutere mare baptismale virga tuo hōianitatis. Et libera nos. Et tribula z cōfringe capita. i. vitia capitalia diaconis. i. diaboli. q. d. sicut tu cōtriuisti z cōfregisti capita egyptiorum in mari rubro. ita cōfringe diabolum z capita eius in baptismo per contactū tue carnis in iocidane z in tora ecclesia. ¶ C. Unde de nora q̄ p̄ctm̄ originale dicitur: caput diaconis. i. diaboli: q̄ p̄mo incidit in nra libidinosā gnatione. Septē autē vitia capitalia sunt capita in cauda diaconis. quibus mordet hōiem q̄ p̄ctm̄ tuis z in adulta etate. Et sic baptismus nō tolli extinguit p̄ctm̄ originale qd̄ dicitur. sed etiā actualia peccata que sunt septē capitalia in cauda diaconis. Et hoc est qd̄ ppheticē dicit dō de rpo per figurā iteritum pharaonis z uorū in mari cū. Unde iste diaconus magnus diaboli habet primo tria capita. i. tria genera p̄ctōy. i. origiale: actualē: veniale: quibus mordet genus humanū. Sed actualē diuidit in. vii. vitia capitalia: siue septē spūs nequos: scilicet p̄sunt tanq̄ p̄ncipes septē vitis capitalibus: z omnes cōfregit rpus primus p virgā baptismi. Scō per r̄gā p̄ctē. Scō dicit tu cōfregisti zc. Et sic ponitur figura p figurato in hac littera: z p̄teritum p futuro: sicut est mos dō in hoc psalmo z ceteris. Item sequitur.

Tu dirupisti fontes z torrentes: tu siccasti fluuios etban.

¶ Quasi dicat tu deus per moysen percutientem rupem oieb cum ea dem virga dirupisti z aperuisti fontes z torrentes emanantes de petra. Primo in oieb. Exo. xv. Et scō ad aquas contra dictionis. Numeri. xx. Per quod figuratū fuit q̄ latus rpi de bebāt percuti: z lancea aperiri: z sanguis z aqua ex eo emanare in remissionem p̄ctōy: z virtutē sacramentoy ecclesie. Quasi dicat: sicut tu dirupisti rupē in fontes z torrentes aquarū ad potandos z refrigerandos populos percutens. Ita aperitur latus tuus lancea vt inde emanet p̄ctum z refertur nobis r̄c. Tu siccasti fluuios etban. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ populus israel erat in etban quādo pharaon p̄sequēbatur eum: et per littus etban intrauit israhel per siccam ad aliaz

¶ C. m̄ origiale dicitur caput diaconis.

Exo. xv.

partem de ferri ipsius etban. vt p̄t̄ in exō. Et sic dauid hic intelligit per fluuios etban vndas z fluctus marinos ipsius etban: quos siccauit moyses quando percussit mare: et apparuit via z terra sicca in medio maris. Et ideo dicit sicca i fluuios. id est fluctus et vndas fluentes maris z litrois etban: quod ad offendendum tuo contraria fecit deus cum eadem virga. Nam percutiendo rupem eduxit aquas de sicco. Et percutiendo mare siccauit ipsum faciendo viā siccam in medio eius. Per quod offendit q̄ rps per eadē virtutē z potētā p̄bet grām z destruit peccatū: z refrigerat fideles et conterit diaboli z obfīnatos. Et ideo vult dicere hic dauid. Sicut tu dirupisti fontes z torrentes de petra per eandē virgā percussit dō: siccauit mare et fluctus etban: ita pariter cū veneris in carnē per eandē virtutē passionis saluabis fideles: z domabis diaboli: z infideles: z p̄betis gratiam: z destrues p̄ctm̄. Etban ē potētē esse nomē appellariū z interpretatur fontitudo. Ideo ista hieronymi habet. Tu siccasti flumina forata: scilicet in egypto: etiam flumē iordanis: qm̄ introiuit israhel terram p̄missionis. Ioh. i. i. Et tunc est eadē cetera mystica z p̄phetica. quā si dicat. tu rpe qui fecisti illa mysteria mirabilia figuratiter in testamēto veteri: veni in carnē z fac ea que per illa figurabantur ad nostrā redemptionem zc.

Tuus est dies: tua est nox: tu fabricatus es aurozam z solem.

Tu fecisti omnes terminos terre: et statem et ver tu plasmasi ea.

¶ Quasi dicat tu fecisti diē z noctē: z fabricatus es aurozā z solē. Et tu fecisti terminos terre. Has terram littorū? maris terminasti. Imo mare littorū? terre terminasti: tu plasmasi etate z ver. Et si c̄p̄ q̄ tu fecisti celū c̄st̄i ad ab̄itū z altra z solē zc. Et tu fecisti z disposuisti terrā diuidēdo a quā ab aq̄s. Et apparuit arida ad habitatiōē hominū terminata littorū? maris. Et etiā creasti tēpus. Et diuisisti ipsū p̄ etate z ver z hyeme z autūm̄ vt succederēt z duraret generatiōes z corruptiōes. z tolleretur fastidiū hominū: ne semp̄ eēt i etate aut hyeme. Scō plasmasi ver ad tēperādū hyemes vt herbas z fructū germinaret terra. Et formasti etate vt in ea oēs fructū maturarent. nō autē nominat autūm̄ nec hyemē: quia potius faciunt ad corruptionē s̄z tota illa creatio z dispositio vniuersi que facta z creata fuit in p̄ncipio per verbū erat figura nostre regnatiōis z recreatiōis: vt patebit psal. cxi. Scō hec adducit dauid in figura. Quasi dicat: sicut tu creasti tuum vniuersum in p̄ncipio ecclesie z distinxisti z disposuisti per partes et per species pres z loca z tempora significando nostrā regenerationem nem. Ergo venit et imple opus nostre regenerationis z nostre redemptionis prout ibi figurat. Unde sicut in toto vniuerso signantur tres partes. i. celum z elementa z elementata. Ita pariter in ecclesia assignantur tres partes: scilicet sancti viri qui

¶ Nota

¶ lvi. di. ca. ma. scil. ibid.

sunt celum z sapientes z doctores qui sunt elementa: z oēs simplices fideles qui sunt elementata. Et sicut in mundo assignantur quatuor tempora: ita pariter in ecclesia: Nam p̄ncipium tempus fuit hyems post peccatū Adē. Scō dūm fuit ver. in lege moysi in qua rāq̄ in arboe ineperunt myheria gñari sed tps grātie in aduentu xpi fuit etas in qua fructus legis fuerunt maturi ad colligēdum sed tempus antichristi erit autumnus in quo folia ecclesie cadent zc. Et ideo ppheta hic racet hyemē z autūm̄: q̄ per hyemē interpretatur peccatum Adē. z per autūm̄ tempus filij perditionis. Scō nominat ver. per qd̄ interpretatur tempus veteris testamētī. Et etate. per quā significatur tempus gratie. Quasi dicat tu deus plasmasi z creasti legem veterem z nouā. Ideo sicut tuus est dies. id est lex euangelica z tempus gratie: ita tua est nox. id est lex verus z tempus eius. Et hoc dicit contra manicheos qui dicunt legē veterem non esse datā a bono deo. Et etiā dicit q̄ deus solum creauit creaturas incoportas z inuisibiles. Et etiam per aurozam intelligit tempus legis propinquū christo quā dō sol mittebat suos radios inter embas noctis per Iohannem baptismam. Et per solem intellegit humanitatem xpi qui est sol iustitie: per cuius presentia factus est dies gratie. Et supra dictus p̄ q̄ dauid omnia supra dicta adducit in figuram aduentus christi z nostre redemptionis z sic ponit figuram pro figurato. Nam omnia illa erant in rpo implenda: z fuerunt de facto in eo implera. Et hoc petit dō in hoc psalmo. Et ideo subdit.

Memor esto huius: inimicus impiorum perauit domino: z populus insipiens incitauit nomen tuum.

Ne tradas bestiis aias cōfitentium tibi: z animas pauperum tuorum ne oblitiscaris in finem.

Respice in testm̄ tuum: quia repleti sunt qui obsecrati sunt terre domini iniquitatum.

Ne auertatur humilis factus cōfusus: pauper et inops laudabunt nomen tuum.

¶ Domine iesu memor esto huius figure z mysterij supra dicti: z memor esto huius populi tuus: ad cōplendas figuras memoratas z libera nos de manu z impiorum infidelium: erit ne veni aut fusti nobis: vt inimicus populus infidelium impiorum impioria dicat dō: z p̄ple infidelium insipiens incitabit ad contumeliā z vituperabit nomen tuū hoc dicit ppheta cū indignatione. Et ergo ne tradas a. ne tradi p̄mittas bestiis. i. diabolo z mēbris

¶ v. q. i. ex me rito. ¶ q. d. in. ad mētas. ¶ r̄c. i. nō r̄c. baur. ¶ xv. q. i. r̄c. i. an. cir. ca. si.

eius bestialiter viuētibus: alas ostendit tibi. Et appellat bestias antiochū z nicanoz z ceteros eoz q̄ valant z deuorant illā ciuitatē z pplm̄ tanq̄ bestie: s̄z qd̄ hoc p̄mittēbatur: id subdit. Et ne infidē nec tota r̄ oblitiscaris aias pauperū fidelium tuorū: q̄ infideles expoliauerūt eos: z ne p̄nāmes s̄z respice in testm̄ tuū p̄bēdo fauore legi tue z fidelibus tuis expoliatis qm̄ inimici tui qd̄ oblitiscari de nigrati z obsecrati sunt p̄ aurozam z infidelitātē zc. tera p̄ctā repleti sunt domibz ceteris t̄palibz bonis iniquitātē terre. i. bonis terrenis p̄ iniquitātē z rapinā z violētā acq̄sitiōis. Ita hierony. h3. Respice a pactum: q̄ repleti sunt tenebris terre habitatiōes iniqui z tūc ista est plana. Ergo ergo ne fidelis pplis tuus humilis auertat z pellat a te factus cōfusus z inadurus z desolatus. Nā bitentes butius mūdū nō laudabunt te: s̄z iste pplis fidelis pauper inops laudabit nomen tuū z colēt te seruando legē tuā.

Ergo deus iudica causam tuam: memor esto impioriorū tuorum: coz que ab insipiente sunt tota die.

Ne oblitiscaris voces inimicorū tuorum: superbia eoz qui te oderūt ascendit semper.

¶ Ergo rpe erurge z veni in carnē z iudica cām tuā in nobis: defende eā contra inimicos: z esto memor impioriorū tuorū que ab illo p̄ple insipiente sunt z oī r̄: sunt tota die zc. Et ne oblitiscaris punire voces z blasphemias inimicorū tuorum qm̄ supbia eoz infidelū q̄ te oderūt ascendit z cre fecit sp̄. Nā q̄ dicitur aduētū tuū z p̄nitionē ipoy ideo blasphemāt dicētes deū israhel esse impotētē z dicit legē tuā esse vanā: in q̄ p̄mittit messias re deproz z liberatoz. Et est supbia z blasphemia eoz ascendit sp̄ in celū zc z creuit in eis. Et ideo autem expōitio supradicta h̄t catholicā z vera in quantum dō inuocat r̄m̄ ex p̄te eccle. p̄ statū veteris testamētī vt veniat in carnē ad liberandū eos sp̄ a liter z tp̄aliter: z allegat figuram p figurato: quia idē iesus q̄ liberauit genus h̄ianū de p̄tate diaboli per mortē z passionē z a quas baptismi post incarnationis: idē iesus eduxit pplm̄ de egypto z traduxit per mare rubrum in figura nostre redemptionis z regenerationis: vt ait beatus Iudas in sua canonica z sic b̄nmerito dō allegat figurā pro figurato. Scō qd̄ dō habuit m̄ltiplicē sp̄m̄. p̄pheticē z plurā simul vidēbat in sp̄u deo z ecclesia. q̄ pro vastatione vastatio tēpl̄i z ciuitatis facta per antiochū tpe machaboz fuit figura vastationis p̄t̄i fuz z vastationis eccle. q̄ facta est p̄ p̄ctā machometi figurā zc p̄ antip̄t̄i: z id dō in sp̄u p̄pheticō p̄uidit ra va oēs p̄ct̄i eccle. v̄p̄ ad antip̄t̄i in figura p̄ statū caprinitatē babilonicē: et persecutionem machaboz eozum sicut etiā p̄uēdit Daniel. Et ideo est d. clesie. cendum q̄ dauid in hoc psalmo nō solūz inuocat r̄m̄ vt veniat in carnē ad liberandū illum populum de persecutione infidelū: z totum genus

¶ r̄c. q. vi. h̄d. z r̄c. q. v. s̄c̄s de pe. d̄. i. i. c. r̄c. i. i. i.

tunt ea ppis iudeoy q ppter ista mūdāna nolue-
 holes runt xpm recipere. Et iō ista sunt i escam iudeis de
 terre. sarracenis z ceteris infidelibus z ingratis p pec-
 ni sut carū nobis aū reliq̄e in efcā ecclesiastica factā. q̄ su-
 mus onos pacue eius. Et nota q̄ sicut diabolus
 diabolo cū suis seprē vitis est efcā hōm terrenoy: ita pa-
 riter hoies terreni sunt efcā diaboli. vñ sicut super
 bi comedūt honores. z auari bona spalia z pecuni-
 as male acq̄sitas z luxuriosi comedunt volupta-
 tes carnales q̄s diabol⁹ eis p̄uadet ita post mor-
 tē diaboli comedunt terrenos z auaros z luxurio-
 sos in inferno: q̄ oēs isti sicut oues in inferno posi-
 ti sunt z mors depascet eos psal. xlvij. Et iō dixit
 deus serpenti antiq̄ gen. iij. terrā cōmedes oibus
 diebus vite tue. i. hoies terrenos z pctōes. q. d. si
 cut hoies terreni comedēt te in hac vita: ita tu co-
 medes eos post mortē in inferno. Et sic p̄t̄ q̄z iter
 diabolus est efcā hōm terrenoy z ecdūerso. Item
 tob. xl. Ecce behemoth quē fecit feniū q̄i bos come-
 dit zc. Et hoc est q̄ ait hie p̄pheta dicens. tu con-
 fregisti capita draconum: dedisti eis escam ppis
 et̄iopotū zc. Et sequit̄: tu dirupisti fontes z torren-
 tes. q. d. sicut quondā dirupisti zabstraxisti fontes
 z torrentes aquarū q̄i p̄cussisti petrā oieb zc. Ita
 tu p̄cussisti corpuz latuz tuū in passione. vñ flue-
 runt aq̄ z fontes z torres ecclesiay sacroz ad
 nostrā redēptionē z saluz. z sicut siccasti flumina
 in egypto. ita siccasti flumioz et̄h. i. flumioz fontez
 aquarū. i. p̄curionū xp̄ianoy z imperatorū q̄i eo-
 rā potentia efcācasti z extirpisti. Et siccasti et̄ oīa
 flumina certimonia legē veteris z totū psalmū
 pp̄li iudicij q̄i eius oīa z sacrificiū z regnū et̄ sa-
 cordatū abstrulisti. Item tu xpe ius facisti in figu-
 ra oīa illa signa z pdigia que fecit moyses in egypto
 z in mari rubro z in deserto. Sed postea post in-
 carnationē impleuisti oīa supradicta q̄ tūc fuerūt
 figura: q̄ licet sig rer n̄ apparet in humanitate:
 tū tu es deus aū sc̄ala: q̄ in p̄ncipio erat verbū: z
 deus erat x̄bū zc. z oīa p̄ te facta sunt tanq̄ p̄ ver-
 bū. Ideo tuus est dies z tua est nox: z tu xpe fabri-
 catus es aurorā z solem z tu fecisti terminos terre
 zc. Et nota q̄ hoc x̄bū fabrico cū similibus pōt eē
 cōmune in sc̄idīs z tertis personis. put p̄t̄ hie:
 q̄i dicit tu fabricatus es aurorā zc. Si ergo tu xpe
 es ita oīpotens q̄ oīa per te creata sunt z fecisti
 omnia illa signa z pdigia in veteri testamento. Et
 postea in nouo. tēhō fecisti matora. nota mysteria no-
 stre redēptionis zc. ergo memoz efcā huius gregis
 z ecclesie tue: z nō p̄mittas eam perire: q̄ inimic⁹
 tuus machometus imp̄peratū. i. sp̄peria mul-
 ta fecit dño: z pp̄li in lip̄is ipsius antixpi sc̄itauit
 nomē tuū quia totaliter conatus est delere nomen
 tuum de terra z blasphemare ipsum. incitauit etiā
 totū mūdū cōtra nomē tuum. z fideles tuos diuer-
 sis tormētis afflicti. Rogo ergo ne tradas animas
 pauperum christianoꝝm confitentes tibi istis be-
 stis sc̄licet machometo z turco z tartaro: z antixpo
 deuorandas. Et ne obliuiscaris finaliter z totali-
 ter animas pauperū tuozū: q̄ satis permisisti eos

affligi. Et dicunt bestie machomet⁹ euz ius
 z n̄ntips. Ps̄o ppter vitā bestialē z voluptuosā d̄ba:
 Sc̄o ppter immanitate z crudelitāte quā exercēt cho-
 z exerebūt xp̄ianos z marie antixps q̄ simi erit m̄m̄
 xp̄ian⁹ z hypocrita z heretic⁹ z sic h̄bit oēs pp̄ue z lu-
 rates aliarum bestiarum ecclesiam persequenti. dicit̄.
 Et ideo dicitur similis pardo idēst machomet⁹ z lu-
 habere pedes vñ. z sic erit hypocrita z diaco. z d̄
 h̄re os leonis: z sic erit xp̄ian⁹. Et etiā per istam
 bestia pōt intelligi trāitus iste machometus p̄u-
 so: antixpi. xp̄iani vō dicunt paupes: eo q̄ ppter
 bona sp̄alia spalia reliquerūt. Et dicunt et̄ pau-
 peres: q̄ antixps z machometus xp̄ianos bonis
 sp̄alibus expoliabunt z suos dirabunt. z ideo sub
 dit: xpe respice in testim̄ tuū: z legē tuā euangeli-
 cam: q̄i dirapcent z sequas antixps. Et dicitur et̄
 sunt z denigrati sunt i lecta machometica z anti-
 xp̄i: repleri sunt z dirati domib⁹ iniquitatū terre. i.
 domib⁹ z bonis sp̄alibus s̄cū diuinit̄ terrenis q̄s
 cū iniquitate z rapina acq̄sierit: nob̄ abstrulit
 inuicē z inique: bona em̄ spalia z p̄ rapinā ablata
 dir̄ dom⁹ z bona inq̄rati. i. p̄ inq̄rati z inuicē
 ablata bona. Et spalia dir̄ dom⁹ z va fa inq̄rati
 q̄ in eis inclndit oīs inq̄dās. i. inuicē z rapina
 z fraus z dolus. iō dir̄ māmona. inquitatū. Sub
 dit q̄. Xpe rogo ne sp̄s xp̄ianoy fac̄ consiluz
 auertat z deffiat z cōtēnat fac̄ consiluz. z sic nō
 p̄mittas ipsum confundi. sed libera cum de oie be-
 stia supradicta: vt honoret te. Hā supradicti di-
 uites z raptores nō laudabūt te. imo blasphemā-
 bunt. Sed solus pp̄s xp̄ian⁹ paup̄ sine bonis et̄
 ep̄alib⁹ z in op̄a sine hūano auxilio laudabūt no-
 mē tuū. z cōfitebunt fide catholica. Sed hoc non
 poterit facere nisi adiuueris eos. Ergo erurge et
 vent ne videaris domire z iudica cām tuā z inu-
 riā z te factā: esto memo imp̄perozū tuozum
 q̄ facta sunt tota die z per totū tēpus p̄sentionis
 ab insipiente antixpo. z Interfice ip̄m ip̄i ouis iui
 pur dicit ap̄ls. h. Thesā. h. Et monat ista bestia z
 ne obliuiscaris voces blasphemie inimicorū tuoz
 tam machometi q̄ antixpi. q̄i superbia eozū qui
 te oderunt z blasphemarūt semper ascendit in cel-
 lum ad aures dei patris z etiam semp̄ ascendit. i.
 crescit. q. d. veni z destrue. P̄mo sectā machome-
 ticā. Deinde sectā antixpi cū suo actozē. q̄ ecclesiaz
 tuā afflicerūt z nomē tuū blasphemarūt. Et etiaz
 tota ista vitiosa pericula pōt referri ad vltimū iui
 dicitū ad q̄d p̄ps venit cū p̄tate magna z maifesta-
 te z iudicabit supradictas bestias. i. machometū z
 antixpm cū oibus sequacib⁹ suis: z cū oīb⁹ infide-
 libus z sp̄entētib⁹ z mittet eos in stagnū ignis
 inferni: vt ps̄. p̄o. xij. paup̄ eris aū xp̄ianos qui
 persecutorū passi sunt ppter iustitias s̄c̄d̄t duet
 xps in regnū patris vt patet. Ap̄o. xx. z Mat̄. xxv.
 Et ideo dicit dauid. erurge deus z iudica cām tuā
 zc. Nota ergo inia huius psalmi fm̄ sc̄idā expo-
 sitionē est q̄ dauid p̄uenit in sp̄i imane p̄secu-
 tionē ecclesie xp̄i per machometū z antixpm finali-
 ter faciendā. Et ideo inuocat xpm vt veniat ad li-
 berandū oues suas de oie istarū duarū bestiarum.

f. q̄. i.
 c. ser.
 vigeri
 edecō
 se. di. i.
 q̄i at
 nam.

**Confitebimur tibi deus cō-
 fitebimur: z inuocabimus
 nomen tuum.**

Titulus victoriæ siue ad victoriay
 siue in finem ne disperdas psal. lxi. i. a saph. ex titu-
 lo p̄t̄ q̄d fecit hunc psal. dirigēs nos in xpm qui
 est ius legis. z cantabat cū oī conatu per chorum
 ipsius asaph. eo q̄ dirigitur totū ecclie vt frequen-
 ter est declaratū. Et ad id notiferat: eo q̄ p̄o-
 pheta in persona totū ecclie rogat deū: ne p̄mit-
 tat ecclesiam disperdi per infidelē. Ille psal. ab al-
 l quibus hebreis z et̄ catholicis exponit de populo
 istrali redeatē de captiuitate babilonica dicens.
 cōfitebimur tibi de⁹ cōfitebimur: q̄i egressi fueri-
 mus ab hac captiuitate. z narra b̄m̄ mirabilia tua
 eo q̄ factes iudiciū z p̄nitionē z vltionē de ini-
 micis nostris: vt p̄t̄ per totū discursum psal. l. inq̄-
 titū de⁹ p̄mittit facere vindictam zc. Sed rabi cam
 hie dicit: q̄ iste ps̄ factus est in persona pp̄li iudeo-
 rum exilientis in hac captiuitate expectatis libera-
 ri per messiam quē falso z frustra expectāt qui est
 facturus vltionē de xp̄ianis z ceteris gentibus q̄
 affligit eos in hac captiuitate. Ideo dicit iste po-
 pulus. Deus q̄i tu miseris messiam z liberaueri-
 rit nos de hac captiuitate. tunc cōfitebimur tibi zc.
 sed q̄ sc̄da expositio est erronea in quantum tollit
 tēpus aduentus messie: p̄ma est inutilis inq̄-
 rati illud q̄d est sp̄iale expectat sp̄iale. It̄ est dicens
 fm̄ catholica q̄ verā intelligētā p̄phete ecclie
 sic: q̄ d̄ p̄ndēs in sp̄i gaudij fidelū de aduentu
 m̄s̄ie. z beneficio n̄re redēptiois. Et p̄ndēs furi-
 tū iudiciū z p̄nitionē faciendā per xpm de p̄secu-
 toib⁹ ecclesie z de transgred̄tib⁹ legē euange-
 lice fecit hūc psal. oīas ne d̄ p̄mittat disp̄di pp̄m
 suū. sed faciat vltionē de p̄secutorib⁹ et̄ in q̄ oīo
 ne fosan habuit certitudinē de aduentu messie et̄
 p̄nitione faciendā de inq̄s. Ideo it̄roducit po-
 pulū fidelū dicens. De⁹ xpe deus nos confitebimur
 tibi. i. laudes dabim⁹ tibi. P̄mo pp̄ b̄s̄icuz incar-
 nationis z n̄re redēptiois. q̄ nos a pctō z p̄perua
 captiuitate liberabit. Sc̄o confitebimur tibi q̄
 de diabolo z inimicis ecclesie factes vidicrā z vltio-
 nem z inuocabimus nomē tuū q̄d est ius.

**Narra b̄m̄ mirabilia tua: cū acce-
 pero tps ego iustitias iudicabo.**

Et tūc et̄ cōfite dō narra b̄m̄ mirabilia tua z
 n̄. d. i. predicabimus mysterij incarnationis z natiuita-
 tis n̄re zc. p̄dicationis z miraculorum operationis et̄
 miruz mortis z passionis z resurrectionis z ascensionis

z c. q. d. tunc agemus gr̄as z celebrabimus festi-
 rates z memoria hōi beneficiator zc. Cum accepe-
 ro tps. Et hoc est sc̄da pars hui⁹ psal. in qua loquit̄
 tur xps in lege. p̄missis q̄ locutio pōt continuari
 cū su p̄dicationis verbis. P̄mo q̄ d̄ d̄ d̄ d̄. Et p̄de
 us nos cōfitebimur tibi zc. eo q̄ per reuelationem
 digisti mihi oīa verba sequētia. q̄i accipero tem-
 pus ego iustitias iudicabo zc. Et p̄ d̄ d̄ d̄ d̄. Et iste
 psal. est quidam dialogus in quo d̄ d̄ d̄ d̄ d̄ in perso-
 na totius ecclesie. confitebimur tibi de⁹ zc. Sc̄o p̄o-
 stea xps respondens dicit p̄ba sequētia. s̄c̄i acce-
 pero zc. quōd̄cūq̄ intelligat̄. xps est ille qui loquit̄
 in hac secunda parte vbi xps tria facit. Nam p̄mo
 p̄mittit venire in carnē ad iudiciū discretionis.
 Sc̄o p̄mittit dare legē iustificanti non prohibēt̄
 oēm violentiā z iniustitiā. Tertio p̄mittit facere
 vltionē de superbis z transgred̄tib⁹ z p̄secutorib⁹
 legis euāgelicē: sc̄da ibi dixit iniustis: terra ibiq̄
 neq̄ ab oriente. Et Quātū ad p̄m̄ est aduertēdus
 q̄ xps qui est x̄bū p̄ris z de⁹ ab eterno cōsubstātia-
 lis p̄ri cū sit eternus z supra oēs tps factus est t̄p̄al-
 is z mortalis formā teralī acq̄sitis. Et sic accipit
 do carnē accepit mortalitatem: z accipit tps q̄i sa-
 ctus est hō t̄p̄alio z mortalis. in qua forma de-
 dit nobis legē euāgelicā. Et in eadē forma d̄ m̄
 d̄ iudicare: in qua iudicatus est a pylato. Et hoc
 est q̄d dixit hie xps ridendo voto ecclesie dicens:
 tu d̄ z vos oēs fideles dicitis q̄ nō p̄mittit eccle-
 siā disperdi: q̄ confitemini mihi zc. Et ego dico
 vobis z p̄mittō q̄i accipero tps. i. cū assump-
 sero carnē h̄ianā. z effectus fuero t̄p̄alis z carnalis
 z mortalis: z venero in carnē. Ergo tunc iustitias
 quas petitis iudicabo. P̄mo per iudiciū discreti-
 onis z p̄nitionis: q̄ p̄nitas v̄ros p̄secutores: z libe-
 rabo z restaurabo ecclesiam meam: z fideles meos.

**Liquefacta est terra z oēs qui habi-
 tant in ea: ego confirmauī colum-
 nas eius.**

Hic explicat modū hui⁹ restaurat̄onis. Ad cre-
 tus intellectū est notandum: corda hōim afixpt
 aduentū maxime corda gentilium erant dura z ita
 p̄da ea per superbiatē: sed xps fecit ea carnea z lique-
 fecit ea per humilitatē z doctrinā euāgelicā z h̄c
 z charitatē. It̄ ex alta parte caro h̄c ium erat liq̄
 facta z fragilis z p̄na ad cadēdū z peccandū sed
 xps firmavit columnas eius. i. fortificauit vires aīe
 per fidē z charitatē z gr̄am z ecclesiastica sacra et̄
 per doctrinā legē euāgelicē. It̄ nota ecclesia fuit
 in p̄ncipio et̄ fragilis. Hā i passio relicto t̄p̄o oēs
 fugerūt. z Petrus ad vocē vniuersi ancille terne nega-
 uit xpm z in illis dieb⁹ oēs ap̄t z discipuli erāt in
 cenaculo absconsi z congregati propter metum iud-
 d̄ozū. Sed xps misit sp̄m̄ sc̄i i eos: qui erāt celi
 ne ecclesie fragiles: sic xps confirmauit z fortifica-
 uit columnas ecclesie. Et sic xps in suo aduentu liq̄-
 fecit z mollicauit dura z confirmauit z fortifica-
 uit fragilia per fidem z ecclesiastica sacra. Dicit

xps zc
 cepit
 tēpus
 q̄i fa-
 ctus
 homo

rlif.
 d. c. lit
 recto

ergo xps qm ego veni in carne tota terra z oes qui habitabat in ea erat liquefacta z fragilis z oia cor da hoim erant dissoluta z corrupta in moribus z solida hoc no solum in populo genti: sed etiam iudico: tur p sed ego firmavi colinas aplos: ne tota tr caderet in ruinam. Na constitui xps aplos: z lxx discipulos: et eos i fide solidavi: hos feci colinas super quos sustentavit ecclesia. Et isti pcedauerunt lege euagelicā: cōdūerunt oēs gentes ad fidē: z liberarunt genus humanū de magna ruina: z reterunt omnes fideles sub vno recto ecclesie. Et sic nunc ista ecclesia ru: nec totaliter cadet q ego confirmavi columnas eius per xps aplos z per xps articulos fidei. Et per sepe ecclesiastica sacramēta. Et per legem z precepta euangelica.

De xpi iniquis nolite inique agere: et desinat iniquis nolite exaltare cornu. Nolite extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui aduersus deum iniquitatem.

Ille xps specialiter promittit dare legē euāgelicam per quā firmatur ecclesia z discernit populus fidelis ab infidelis. Et ponit preteritum pro futuro. ppter certitudinē prophetie fm mores suum. Unde dicit ego confirmavi colinas ecclesie: nō solum per apostolos z discipulos: sed etiam per leges euangelicā. Nam ego in lege euangelica dixi z pcepti iniquis z violentis z iniustus: imo perfequarunt istos z pauperes z simplices: imo dixi nolite inique agere contra deum z proximum: z etiam dixi de linquentibus z transgressibus z superbis nolite exaltare cornu z fastigiū superbie: q dedit preceptus de iustitia z humilitate vt patet. Mat. v. z. vj. et vij. z per totū discursum euangelicum: q nil aliud precipitur nisi charitas dei z pmiti: z humilitas: quia qui se humiliat exaltabit. Et qui se exaltat humiliabit. Ideo dixi. Nolite extollere cornu. id est statum z dominū vestrū in altum in dictis aut factis: z nolite loqui iniquitatis. id est blasphemiam aut dolum aut mendacium aduersus deum. Nam qui loquitur mendacium contra proximum: etiam offendit deum z sic prohibetur omne dictum aut factum contra deum z proximum: z in hoc consistit tota lex euangelica. z etiam lex z prophete. Sed hoc magis explicatur in lege euangelica. Mat. v. z. vj. z. Et ista lex euangelica non solum obligat iudeos: sed omnes nationes z conditiones hoim. Et omnes regiones z terminos terre. Ideo subdit cōmmando punitionem transgressibus hic temporaliter z in futurum eternaliter dicens.

Quia neq ab oriente neq ab occidente neq a desertis montibus: qm deus iudex est.

Hunc humiliat z hunc exaltat quia calix in manu domini vini meri ple-

nus mixto. Et inclinavit ex hoc in hoc: verum tamen ser eius non est exinanita: bibent omnes peccatores calice terre.

Nemo putet se excusari ab hac lege: nec putet fugere punitionem: siue faciat fecere siue palam quia deus nec deficit ab oriente: neq ab occidente: neq a montibus: sicut et ethiopia: qm deus iustus iudex vbis est spens: z nulli loco desit. Et notanter nominat orientē z occidentem et non aquilonem nec austrum. q per descendentes montes intelligitur aquilonē z austrū. Et rō est. Nam in parte aquilonari sunt montes armati vltra septimum clima qui quidem montes sunt deserti propter frigus et perpetuum gelu. Et quia vltra sextimum quinq gradus ab equinoctiali dum sol est in scorpionie et in capricorno semper est nox sine luce: imo q per illos duos menses sol est sub orizonte eorum per oppositum in ethiopia montibus est semper estus: z terra redditur inhabitabilis. Sed si aliqui habitant tam in montibus desertis ethiopiae q in montibus armatis. adhuc illi sunt sub dei iudicio: z omnes illos z istos qui habitāt in media terra temperata: scilicet inter secundum z septimum clima deus iudicat secundum sua demerita: hic temporaliter z in futuro eternaliter. Ideo subdit: hunc humiliat. scz scz superbum: hunc scz humile exaltat: sicut humiliat pharaonem z Nabuchodonosor. Et exaltat darium z egyptum z David zc. Et vnde prouenit hoc: z subdit causam potentie dei dicens: quia calix in manu domini zc. Et ad cuius intellectum est notandum q triplex calix legitur in sacra scriptura. Primus calix passionis. Mat. xxvj. Transat a me calix iste. Et potest bibere calicem zc. Secundus est calix punitionis psal. x. Ignis sulfur spiritus procellarum pars calicis eorum. Item Apoc. xviij. Hic bibet de vino ire dei quod mixtum est mero in calice ire ipsius. Item Apoc. xvij. Date illi calicem vini indignationis ire dei. Tertius calix est fructus glorie psalmo. xv. dominus pars hereditatis mee z calicis mei. Itē psal. xviij. calix meus inebriās. Itē Esai. lv. dicit de calice punitionis: confurge hierusalem que bibisti de manu domini calicem ire eius. Et sic totius dicitur vinum. s. passionis z punitionis: z fortitudinis. Et sic h. modo sumitur hic calix z vinum. s. ire z punitionis: et de calix in manu dei vini meri ple-nus mixto. Unde calix iste quo deus potat peccatores est plenus mixto. id est quadā mixtura. Nam habet in summo vinum prosperitatis z in fundo feces aduersitatis z damnationis z pene eterne. Ideo peccatores z superbi bibunt in hac vita vinum prosperitatis de hoc calice sed in iundo reperunt fecem z vinum damnationis eterne. Per oppositum iusti q bibunt in hac vita calicem passionis z persecutionis. Ideo in fundo reperunt vinum fructus glorie. Ideo dicit xps. Mat. xx.

Nota

Triplex calix scriptura

Elid. d. c. l. m. d. d. d. i. e. v. q. i. c. n. o.

Potestis bibere calicem regis ego bibiturus sum vt sedetis ad dexteram meo. Et ideo ait Luc. xxiij. Quid vobis parare regnum: vt datis z bibatis super montes zc. De vtroq ergo calice potest intelligi iste versus. Primo de calice passionis qui habet vinū aduersitatis z amaritudinis i summo: z vinum glorie in fundo vt sit sensus: quia calix passionis est in manu domini. scz calix vini meri plenus mixto. s. mixtura passionis cū gloria fructus glorie potest intelligi et manifestus calix retributio nis: vt sit sensus i manu domini est calix retributio nis plenus meri vini z mixto: cuius quo de retribuit bonis z malis. Na merū purū est p bonis: sed mixtura q est in fundo est p reprobis: Et sic potest esse calix rōne dātis z iudicis. Et isti calices tre et retributio nis: vt inclinavit ex hoc in illud. i. er hoc potē in illi: q holbus peccatoribus dat post de isto calice punitionis. Et unū ser eius. s. ser punitionis nondum est exinanita et vacuata: imo et ipso bibent omnes peccatores terre. Na sicut gloria dei nunq euacuabit pio iustus ita ira dei nunq euacuabitur pio damnatis quia temp calix ire dei habet aliquid fecis ad puniendos iniustos.

Ego autem annuntiabo in seculis: cantabo deo iacob.

Et omnia cornua peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua iusti.

Ista possunt esse verba christi in psona corporis mystici vel sunt verba ipsi ecclesie dicitis: omnes peccatores terre bibent de isto calice punitionis z ire dei: autem pro sed ego annuntiabo: z predicabo iustitiam z iudicium dei in seculum: z cāra bo deo iacob agendo gratias de punitione sacra de psecutorib: cātābo dico: hoc est per membra et fideles meos. Et confringam omnia cornua z sup bias pctōy: eis dñum z regnāz vitā aferēdo: z a dignitate efficiendo: in infernum detrahēdo. Et cornua z honores iusti populi christiani exaltabunt hic per gratiā z in futuro per gloriā. Hoc est impleri: Na post deiectionē d dicerant z npharentū z alioy tyrannoy: ecclesia fuit exaltata etiaz temporaliter vt patet in ecclesiastica historia. Et dō cōstitit finem cum principio: quia ibi dicit consistere bimur tibi deus confitebimur: hic dicit ego autem in seculum cantabo zc. Et dat rationem quare q omnia cornua peccatoroy confringam: eos desidiendo z puniēdo: eo q peccati sunt ecclesiam. Et cornua populi iusti exaltabunt eo q patienter persecuti deo propter fidē z iustitiā tolerarūt z sic superbi humiliati sunt. Et humiles exaltati p xps eo q isti seruarūt legē xpi: z illi nō. Et nota q licet ista fractio z despectio pctōy z exaltatio iustoy fiat continue in hoc mundo occulto dei iudicio: tñ in nouissimo die fiet publice et in manifesto et sic de vtroq iudicio potest intelligi iste psalm: sicut dictum est psalmo nono.

Notus in iudea de i israel magnum nomen eius.

Titulus victori sue in fine tota de gentis psalm: asaph cānci. i. di. ps imn. cānci in organis: q cū mil cātāba: eccle. tur cū organo mulico z voce bñā. c. h. ll. na. s. ipsi asaph q dāt: Ed cātā. vj. dñi ipsi asaph: eo q dirigūt toti eccle q fut finis legis. De materia hui' psalmi dicit Rabbi Salomō multū habere eo q catholicoz qui ips sequunt q iste ps est factus de strage senacherib: q obederat hie rusalē h' venit āgel' dñi: z in nocte interfect cētū octuaginta quos m. lia z sic miser abt fugit senacherib. Et si tunc de' fuit notus. i. suā oipotēriā ostēdit z notificauit in iudea z hierlm' ptra inimicos ppli sui z sic exponit hunc psalm. sed de illo ceco obtināto Na. sa. Hō mīro q quantū potuit conatus est occultare veritatē scz scripture: sed miror q catholici q ipm sequunt: cū p fidē vident q iudice teremāria facta de vno z ecclesiaz velint ea tacere Ideo cābi barchinonensis dicit q iste psal. loquit de magno filio quod facerit iusto q magog in hierlm' ptra messia que frustra z falso expectant iudici. Et qm messias debet vincere magog z magog in hierlm' de hoc gloriatur ipsū psal. dicit: cōm de' erit notus in iudea. i. notificabit potentias suam z fauorem messie z populi iudaeici: qm messias vicerit magog z magog in hierlm: de quo filio z victoria loqitur Eschiel. xxxv. z. xxxij. c. Unde lcs iste alius obstinatus dicit mendaciter: quantum gloriatur istū psalmum de plecto messie: que falso expectant: tñ dicit veritatem in quantum dicit q dauid fecit hie psalmum de victoria regis messie in lege pmissi. Ideo est dicendum fm intrēōne sacroy doctorum z fm veritatem q dō in hoc psalmo p dicit victoria: quā xps messias in lege pmissus habuit i hierlm' cōtra diabolum per mortē z passionē z resurrectionē suā: z p dicit mysteria nre redemptionis que completa sunt in hierlm' z iudea z tota terra. pmissio nis vbi xps fuit nor' z fuit cōuersatus. per iudē z hierlm' intelligit etia tota ecclesia a solis ortu vsq ad occasus: eo q ab illa terrena hierlm' orta est vbi z in qua sola deus est notus per fidē: z opa mirabilia que facta sunt quotidie p xpm. z de hoc est iste psalmus. Ad cuius intellectū est notandum q sicut nos veneramus cum magna deuotione ne ciuitatē hierlm: eo q ibi xps predicauit z miracula fecit: fuit passus: z sepultus: et resurrexit. et ascēdit in celū zc. Et veneramus beithē: quia ibi natus est z cetera loca vbi fecit miracula. Et dicit mus illā terra sanctā z beatā: in qua xps fecit oia illa mysteria per candē rōnē z eam oēs patriarche z pphete beatificauerūt illā ciuitatē z terram eo q pcederunt in spū z reuelatione: q ibi omnia mysteria supra dicta erant implenda per xpm messiam in lege pmissam. Et ideo hoc prouidens dō beatificauit illā ciuitatē: z totā terrā iudee z israel eo q xps erat ibi nasciturus: z oia supra dicta operaturus Ideo dicit notus in iudea de' zc. Duo ergo

de ma teria huius p.

facit in hoc psalmo. Nam primo describit & predi-
cat multiplicem noticiam qd de carne erat cognoscen-
dus in iudea & hierlm ad nostram salutem. Scdo pie-
dicat diuinum cultum xpo oferendum ex gratia. ac-
tione p huiusmodi beneficiis. ibi qm cogitatio ho-
minis. Quarta ad primu e notanda q hic memo-
rantur quatuor loca que sese habent fm continens
& ptem. i. israel & iudea & syon & hierlm. Nam syon
pntetur in ciuitate hierlm cu sit altior: fortior ps
eius: hierlm continetur i iudea: q maior pte. Sz
iudea continet in israel. Nam terra israel d: tota ter-
ra pmissiois diuisa per. rj. tribus per tota aut ista
terra istrl fuit xps notus qz ibi pd icantur & miracula
fecit maxime in galilea. s. in tribu zabulon & nepht-
alim &c. Scdo fuit notus in iudea: qz ibi natus est
s. in bethleem. Et in iudea fuit baptizatus. s. in illa p-
te iordanis q irrigat iudeam: & iudea ielinauit. xl.
diebus &c. qz ibi iuxta hierico que est in iudea. Et
hoc est quod intendit dicere dds cum dicit. Notus in
iudea deus. i. xps deus & homo erit notus & mani-
festus in iudea: qz primo nascetur in bethleem. Et
ibi cantabunt angeli. gloria in excelsis deo. & adora-
bitur a pastoribus & a magis. Et sic ibi primo
cognoscet. Item ibide pnterabit i templo i hierusa-
lem & cognoscet per symeonem & anna. pphetissam
Et ibidem cognoscet disputans in medio doctoru.
Item in eadem iudea cognoscet in baptismo a io-
hane baptista: qn audiet pna vox dicens. hic est fili-
us meus dilectus. Item in ead iudea cognoscet p ier-
nium qn tentabit a diabolo & cognoscet vt victor: &
sic in israel & iudea maxime erit notus.

Et factus est i pace locus eius: & ha-
bitatio eius in syon.

Locus eius. In hebreo habet factus est in sale
i hierlm tabernaculu eius. Et quo pty q hic offen-
dit qno spalter xpus erat nascendus in hierlm.
Hierlm d. Ad cuius intelligit iudicium qd in hierlm
vnter interpretat visio pacis. eo q componit ex duobus. s.
pntat & ex hoc noie salcm qd interpretat par: rjbe qd in
a quo terperat videre siue videbit. And e dicunt hebrei
hoc qd hoc nome fuit compositu per duos scdos viros.
nitar. Na primo melchisedech que dicit ee sem filiu noe
vocaui ipaz salc. eo q fuit i ea rex sacerdos & ter-
uabat in ea iustitia: ex q sequitur par: & to vocauit ea
sc. i. i. pacificu in qua obtulit panem & vinu p abaa
vt p3 gen. xxiij. Scdas vo pte huius noie ipofuit ipe
abaa. dicitur ei & versu qd e eodm motu vi nunc
hierlm voluit abaa sacrificare filiu suu isaac. sed q
fuit phibitus ab angelo & appuit ibi artes herena
reptibus & sacrificauit: i molauit spm loco ipsius
isaac. Ideo vocauit nome loci illi adonai rjbe. i.
dons videt. & sic vsq in hodiernu diem di in monte
dons videbit: vt p3 gen. xxiij. in hebreo vero habet
dons demonstrat: siue videbit. & sic ex hoc nomine
rjbe & hoc noie salc componit hierlm. qd ides est qd
visio pacis siue in qua dno pacificus monstrabitur
vel videt: ad qd mysleriu vere completu fuit in
hierusalem. Nam ibi dno fuit visus & monstratus
in carne. Et fuit in templo presentatus & ibi pcedi-

facti in hoc psalmo. Nam primo describit & predi-
cat multiplicem noticiam qd de carne erat cognoscen-
dus in iudea & hierlm ad nostram salutem. Scdo pie-
dicat diuinum cultum xpo oferendum ex gratia. ac-
tione p huiusmodi beneficiis. ibi qm cogitatio ho-
minis. Quarta ad primu e notanda q hic memo-
rantur quatuor loca que sese habent fm continens
& ptem. i. israel & iudea & syon & hierlm. Nam syon
pntetur in ciuitate hierlm cu sit altior: fortior ps
eius: hierlm continetur i iudea: q maior pte. Sz
iudea continet in israel. Nam terra israel d: tota ter-
ra pmissiois diuisa per. rj. tribus per tota aut ista
terra istrl fuit xps notus qz ibi pd icantur & miracula
fecit maxime in galilea. s. in tribu zabulon & nepht-
alim &c. Scdo fuit notus in iudea: qz ibi natus est
s. in bethleem. Et in iudea fuit baptizatus. s. in illa p-
te iordanis q irrigat iudeam: & iudea ielinauit. xl.
diebus &c. qz ibi iuxta hierico que est in iudea. Et
hoc est quod intendit dicere dds cum dicit. Notus in
iudea deus. i. xps deus & homo erit notus & mani-
festus in iudea: qz primo nascetur in bethleem. Et
ibi cantabunt angeli. gloria in excelsis deo. & adora-
bitur a pastoribus & a magis. Et sic ibi primo
cognoscet. Item ibide pnterabit i templo i hierusa-
lem & cognoscet per symeonem & anna. pphetissam
Et ibidem cognoscet disputans in medio doctoru.
Item in eadem iudea cognoscet in baptismo a io-
hane baptista: qn audiet pna vox dicens. hic est fili-
us meus dilectus. Item in ead iudea cognoscet p ier-
nium qn tentabit a diabolo & cognoscet vt victor: &
sic in israel & iudea maxime erit notus.

cavit & miracula fecit & ibi fuit sepultus. Et misit
spiritu sanctu in discipulos. Et ascendit in celum.
Et est credendu q in eo dem loco crucifixus est et
vitus est in cruce vbi a biam immolauit arietē lo-
co ipsius isaac. Et ideo recte dicitur locus domini
videbit siue demonstrabit. Et si nullo erat factus
messias in hierusalem inter cetera ppter q oēs pa-
triarche & pphete ita sepe celebrarūt & memorarūt
illam ciuitatē hierusalem. Na pmo fuit eius loc⁹
qz ibi pndicauit & miracula fecit vbi fuit sepul-
ch. u. ei⁹ qd dicit locus & tabernaculu ei⁹. Ideo vbi
hieronimus posuit factus est in salem loc⁹ ei⁹ se-
ptuaginta posuerūt factus est in pace loc⁹. i. sepul-
chru ei⁹. quia in illo loco & sepulchro dormiuit xps
in pace. & cu spe resurrectiois vt p3 psalmo. xv. Se-
cundo in syon q est altior pars hieru salē hospita-
bitur xps: & ibi comedit pascha cu discipulis: & ibi
dem instituit sacm altaris. Et to sequit & facta ē
habitatio ei⁹ in syon. & fuerūt discipuli cōgregati
propter metum iudeorum per aliquot dies.

Et confregit potentias arcu scutu
& gladium & bellum.

Secdo ibi eadē herlm xps debellauit diabolu
in cruce & ptegit arma ei⁹ & potentias & vires. Na
pnterit arma. s. arcu & tetratōnu cu quo mittebat fa-
nguis suas. Item pnterit scutum chirographi ven-
ditiois hiane: quo oēs sum⁹ veniunt ad pctā. ad
Ro. x. qd chirographi affixit cruci. ad col. ii. Scdo
ibi pnterit gladiu pcti originalis quo oēs vultu
rauerat. Et confregit arma. vii. viduom capita liti
quib⁹ oēs inflictebat. & sic pnterit bellu qd nobis dia-
bol⁹ faciebat. & supauit ip⁹ p morte passionē. Na ac-
tioria pnterit i cruce. ex quo pty q recte vocata est
hierlm: qz i ea multiplici vitus est xps dō & hō i car-
nē: & in ea pacificauit nos deo pri p sanguine suu.

Illuminans tu mirabiliter a montibus
eternis turbati sunt omnes in-
sipientes cordis.

Dormierunt somnum suum: & nihil
inuenerunt omnes viri diuitiarum
in manibus suis:

Tertio xps notus est in hierlm & in syon: qz in
ea misit spiritu sanctu in apolos et illuminauit
eos. vnde intellexerunt legē euāgelicam & scriptu-
ras: & i illa die dedit eis legē cu ad intelligentiā
& sic ex paruo & infimis fecit eos mōtes magnos
per quos postea illuminauit totum mundum. Et
ideo subdit dds. bene dico q notus est deus in hie-
rusalem & in syon qm tu eris sine finitū ibidem illu-
minans mundū a montib⁹ eternis. i. ex apolis quos
primo ibi illuminasti: postea ab eis & p eos illumi-
nasti totū orbē qm in eos spm sanctu misisti terrib il-
lert in die pent. q factus est de celo sonus. Et hō-
nes iudei insipientes corde & scribe & pharisei tur-
bati sunt & admirati audientes sonum & videtes
linguas igneas supra morte syon & aplos. & audien-

Nota
hebraica
era in
hierlm

de ps
di. liti.
c. ppe

vi. q. i.
c. rug.
gestu
hier.
li. g.

tes eos loquentes oibus linguis & allegates & ex-
ponetes oēs scripturas & cōuincentes eos. vii. cō-
uersi sunt illa die de popularib⁹ quasi qtuor: mil-
lia vt pty xli. c. ii. sed scribe & pharisei miferunt
obstinati in sua malitia sequentes auaritiā & diui-
tias suas. Ideo subdit q in eis insipientes corde dor-
mierunt somnu suu in pcto mortificati per auari-
tiā nolentes seq xpm qui pcedauerat pauperatē.
Et ideo oēs isti viri nihil diuitiaru inuenerūt post
mortē in manib⁹ suis. Et dicit dormierunt somnu
suum: qz vita hoium mundanoru & auarorum & su-
perborū nō est nisi quoddā somnu. nā sicut somnia
tōcū excitat a somno. hō somniet se esse diuitem &
regē tñ nil reperit in manib⁹ post somnum. Ita hō
auarus & mundanus licet multa possideat: tñ cum
mouitur tota vita sua vifa est ipsi bicus qm sonituz
Et nihil pōt seca portare prout dicitur est psalmo
xxv. i. & xlvij. Et ideo dicit quidā philofophus.
Moris decipimur: tēpore fallimur oēs. idōis ri-
det curas: anxia vita nihil. q. d. q. bene tempus &
inopinata mors decipiunt & fallunt desideria & cu-
ras hōium: & annihilant & frustrant oia bona spā-
lia multo labore cōparata eo q auferit nobis tem-
pus & spaciū vite per mortē: sic manemus delu-
si & decepti in nris votis & curis. & sic tota anxia vi-
ta & laboriosa hoium diuitiū & mundanoru vertit
in nihil & sic fuerunt decepti iudei qui vt nō perde-
rēt diuitias noluerunt sequi xpm. Et sic est dicen-
dum de ceteris mundanis. Ideo subdit.

Ab increpatione tua deus iacob dor-
mitauerunt qui ascenderunt equos.

Deus dormitauerūt. i. mortui sunt i sua obsti-
nacione oēs milites & reges & principes q ascēde-
runt equos. id est omnes viri bellicosi & magnates
q isti tales consueverunt ascendere equos & eque-
stres incidere. Unde isti tales mundani noluerūt
recipere lumen euāgelicū a montibus eternis. id
est ab apostolis. & doctoribus in pōpa mūdāna: tō-
oibāt oibus bonis tēporalibus sepulti sunt i in-
ferno. Sed est aduertē dū q vbi nostra translatio
habet a montibus eternis. i. littera hebreica habet a
montibus rapine. & littera hateronimi a montibus
captiuitatis. Et tunc tota ista snia quatuor ver-
suū pōt referri ad descensum xpi ad infernos: & ex-
pōliationē lambi vt sit sensus. bene tu xpe fuisti no-
tus in hierlm. Na hō corpus tuū erat p dntū in pa-
ce & sepulchro: tu descendisti ad inferos & ad mon-
tes rapine & captiuitatis. vbi diabolus tenebat ge-
nus humanū captiuū. Unde videtes lumē tuum
oēs demones & dānati insipientes corde turbati sūt
& fugati a montib⁹ rapine & captiuitatis. i. a limbo
inferni qui dicunt montes rapine & captiuitatis.
Intrans ergo in infernum lue limbu & illuminans
tanta omni limbu & montes rapine: tunc oēs insipi-
entes corde. s. demones & dānati turbati & fugati
sunt ab illis mōtib⁹ captiuitatis. & sic xps pnterit
vetes ferreos &c. & sedit in inferno p quadraginta
horas tanq iudex. Et cōdenauit diabolu & cuncto
obstiatos & damnatos ad penā eternā. Et abstira-

no. b.

lit. q.
f. c. in
ecclesia
sico.

descē-
sus ad
infe-
ros.

rit secus oēs sanctos patres. Et eos soli q ab hac
vita discesserūt in fide & spe xpi futuri: ceteros au-
tem ad carcerem perpetuum cum diabolo destina-
uit. Et ideo sequitur. Turbati sunt omnes insipien-
tes corde. eo q relinquentes verā fidē & sapientiā
secuti sunt mūdanas diuitias. & ideo omnes isti vi-
ri diuitiaru nihil vilitatis inuenerunt in manib⁹
suis: qz nulli opus bonū fecerunt dū vixerēt. Et
sic. d. deus iacob oēs qui ascenderunt equos. scilicet
reges & principes & milites: & diuites hui⁹ mundi
dormitauerunt. & morte puniti sunt ab increpatione
& sententia tua. Et non solum dormitauerunt morte
corporali: sed etiam eterna & spiritali. Nā hō
ēb duo versus possunt referri ad milites custodes
sepulchri xpi. Nam dū milites armati custoderūt
sepulchrum resurrexit xps & sic nihil inuenerunt i
manibus suis: qz ab increpatione & vultu xpi dor-
mierunt: nec poterunt xpm in sepulchro deti-
nere cum resurrexit. Ideo sequitur.

Tu terribilis es & quis resistet tibi:
ex tunc ira tua.

De celo audiuimus fecisti iudicium:
terra tremuit & quiescit.

Cū exurgeret in iudiciū deus: vt sal-
uos faceret oēs mansuetos terre.

Tu xpe terribilis es & quis resistet tibi. q. d. nul-
lus poterit tibi resistere. Na tñc ee ira tua a diuituz
fecisti iudiciū de celo & terra tremuit: post quē-
uit quādo xps deus & homo resurrexit in iudicio
vt saluos faceret oēs mansuetos terre. Nam ecce
terremotus factus est magnus quando surrexit. &
surrexit ad iudiciū dānato: s. i superboz & mūdā-
noz: & ad salutē mansuetoz. Et ideo dicit vt sal-
uos faceret omnes mansuetos terre &c. qz resurre-
ctio xpi fuit salus & resurrectio mansuetoz. Sed
est aduertē dū q hic non solum loquitur de resur-
rectione xpi tñc facta: sed etiam de resurrectione vni-
uersali futura: & de vltimo iudicio. Nam nō solum
mors & resurrectio xpi facta est in hierusalem: sed
etiam vltimum iudiciū & vniuersale fiet in valle to-
saphat. Na xps veniet cus pntate magna & matesta-
te & erit in aere supra montes oliueti: vbi erat quā-
do ascendit in celū & oēs apostoli qui dicitur mō-
tes eterni erunt sedentes super fedes duodecim
circūquas & oēs sancti erunt in aere cuz eo supra
montem oliueti. & oēs iudicandi erunt in terra in
valle tosaphat que est inter ciuitatē hierlm & mō-
tes oliueti. Nam xps mittet primo angelos suos cū
sonitu tubę & vocabunt oēs mortuos ad iudiciū
Et sic cum magno terremoto infern⁹ & mare & ter-
ra dabunt mortuos suos. Et sic reciperatis corpo-
ribus oēs erunt ante tribunal iudicis. Et ideo dicit
propheta. d. xpe tu terribilis & potens es. nam
quis resistet tibi. q. d. nullus. Na tñc in nouissimo
die ex tra tua cōcitata cōtra malos auditz fecisti
id est facies iudiciū & tota terra tremuit. Primo
pcedentibus illis quindecim signis terribilibus

to. r. f.
c. r.
lit. q. i.
ca. qd
culpa
tur. xx
q. i. c.
q. i. c.
de pe.
di. f. c.
i. p. n.

no. de
iudi-
cio.

contractus ex longa spe dilatione fuit. Et qua longa moia multum poterat habere pfecta partem. Et sic affligebat totum corpus mysticum ex longa moia hūmilitate crederet aduentū xpi futurum. in qua fide aliquid consolabatur. Et de hac afflictione loquitur prima pars huius psalmi. in qua adam mysticus per ipsum asaph z ydū magnis vocibus vocat xpm vt veniat z acceleret aduentū suū. Et tollat causam sue afflictionis p crucem et passionē z resurrectionē. vt pariter i. in quo explicatur causā afflictionis z leticie z consolationis. Et sic attribuitur ipsi asaph z ydū. Unde carat asaph z leuat vocē sup ydū in psona totius ecclesie tam actiuū q̄ contrē platiuorum. Unde dicit adā mysticus. Voce mea ad dñm clamaui ab adam vsq; ad dauid: z voce mea clamaui ad dauid vsq; ad xpm z sic intendit mihi complēdo desiderium meū per aduentum suum. Item.

In die tribulationis mee deū exqui-
siui manibus meis nocte cōtra eum:
z non sum deceptus.

Deū exquisiui manibus meis: eis eleuādo cōtra eū. versus deū manus eleuādo in celis in die tribulationis mee: qui dies tribulationis durauit ab adā vsq; ad xpm. Et etiā exquisiui eā nocte. id ē per totā noctē legis cōtra eum. i. manus eleuādo versus eū: per eō aduentū suū. Et tñ non sum deceptus: q̄ venit sicut ipse pmisit. Des supradicta locutiones sunt de pterito p futuro ppter certitudinē pphetie: z firmitatē fidei z spei in toto die tribulationis z nocte: q̄ totū gen^s humanū erat in tribulatione z captiuitate diaboli. z nocte. tenebatur pēti z ignoariē. Et sic clamabat manib^{us} versus deum. Sed iste adam mystic^{us} nō fuit deceptus nec fuit frustratus in sua fide z spe: q̄ tpe statuto venit xps. Añ prima locutio: scilz voce mea ad do minum clamaui: vox est totius cet^{is} patriarcharū z pphetarū ab adā vsq; ad zachariā z Johāne baptistā. h. ly z intendit mihi est vox istius hoīs p tpe zacharie z symeōis z ioseph. q̄ potuit dicere iste hō: z intendit mihi: nō sum decept^{us} q̄ vidit ipse vsq; ad zachariā z symeōnē. Jō dicit zachariā. Bñdictus dñs de^{us} israel: q̄ visitauit z se cōt redēptionē plebis sue. Et elizabet dicit virgini marie. Bñdictus tu in mulierib^{us}: z benedictus fructus vētris tui. Et virgo maria dicit. Suscepit israel puerū suū: recordatus mie sue. Et simeon dicit. Hunc dimittis seruū tuū dñe: p̄m verbū tuum in pace. Quia vidit oculi mei salutem tuam. Et sic in psona istoz dicit ppheta: nō sum deceptus z intendit mihi zc. Tota etiā ista locutionē pōt face re nunc ecclesia. p statu isto gratias agendo. Nam in toto ve. te. p patriarchas z prophetas clamauit magna voce xpm inuocando vt veniret: sed rāde intendit mihi ip̄s in no. te. q̄ patres ve. te. non receperunt promissionem sine nobis. ad hebreos. rj. Reuinit consolari aia mea: memo-

vn. q. i. c. scilz citare xxix. q. iij. q. peccat.

de p. di. iij.

fuit dei z delectatus sum z exercitatus^{us} c. ppe. sum: z delectus spiritus meus.

Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum z non sum locutus.

Logitauī dies antiquos: et annos eternos in mente habui.

Et meditatus sum nocte cum corde meo et exercitabar z scopebam spiritum meum.

Hic explicat causam sue afflictionis z anxietatis: que fuit longa moia z dilatio aduentus christi. Unde dicit anima mea reuinit consolari in toto illo tempore ab adam vsq; ad xpm: immo abstinebam a carnalibus delectationibus ieiunans z orationibus messiam expectando: z eram semper in cōtēplatione z meditatione: sic memo: fuit dei z delectatus sum. Quasi dicat non habebā a liam consolationē nisi cōtemplari sanctam scripturam z diuina mysteria in ea scripta z promissiones mihi factas de messia. Et sic exercitatus z occupatus sum in tali studio z labore z cōtēplatione. z delectatus est spiritus meus z contabatur z stupuit non valens attingere hoc secretum p̄ nimio labore z infirmitate mentis z corporis. Sed quia non sufficiebat mihi ista in die meditari: sic etiā de nocte non poteram dormire: immo oculi mei anticipauerunt vigilias surgendo ante auroram z lucem z tēpus quando solent alii dormire ad considerandā statum z peccata humani generis z miserias ad cōtemplandum iudicia dei rectissima. Et sic cognoscens culpam peccati parentis z iniquitates nostras z ingratitudei contra deum commissas cognoui nos iusto dei iudicio merito fuisse punitos et sic non sum locutus: immo tacui p̄ cōsultationē culpam in incipsum retroquendo: z sic nō locutus sum nec aliqd dixi: sed cogitauī dies antiquos reuolucendo z perlegendō hystorias z annales antiq̄ rū patrū querendo. vnde hoc malum prouentebat generi humano: q̄ sic fuerat vulneratū in carne p̄ cōcupiscentiam z infirmitatē: z i aia per peccatū. Et habui annos eternos in mente cōsideratū oia tēpora incipiendo a mūdī creatione z ab inobediētia patrum z infirmitatē: z i aia per peccatū. Nam cōsideratū quō deus creauerat: hōiem ad imaginē z similitudines suam. Et quo modo cōstituit ipsam dñm sup rotam terram z sup oia aia lia tam volatilia q̄ pisces z reptilia z qua drupedā zc. Et cōsideratū volucitatē ipsi p̄missam si stetit in diuino precepto z voluntate: q̄ post iogaz vitam translatus esset in vitam meliorem in celum sed ppter inobedientiam pulsus fuit ab ista terra na paradiso: z punitus erit illa futura z superiorem beati tudinē. Et factus erit in hac lachrymarum valle z percussus in corpore z aia z subiectus tot miseris intrinsecis z extrinsecis: scz bellis et feruituti zc. Et cognouit oia ista mala p̄ hominē

de pe. di. j. c. m. f. ras de. pe. di. i. ca. si. cui. s. poiro.

de pe. di. i. c. di. uita. tis na. tura. z. c. m. i. t. p. l. e. r. z. di. x. x. i. t. ca. di. a. c. o. ni.

no. me. dican. da. seu. contē. plāda

et illius primi iustissima condēnatione peccati: et sic etiam in tota illa nocte. te. meditatus sum in co. de meo considerando quomodo xps erat nobis in lege per multos imo per oēs prophetas z patriarchas ad liberandū genus humanū de supradictis miseris promissus. Et in tali meditatione exercitabar mirando cum anxietate quare tantum tardabat nostra redemptio: z differēbat christi aduentus. Et sic scopebam spiritum meū. id est scrutabar z inuestigabam. Et discutebam exami nābam z purgabam per penitentiā que in eo erat. Et erumpebam in talem clamorē quasi anxius de longa moia z dilatazione dicens.

Quand in eternū p̄nciet deus aut nō apponet: vt cōplacitior sit adhuc.

Aut in finē miam suā abscidet: a generatione in generationem.

Aut obliuiscet misereri deus: z cōtinebit in ira sua misericordias suas.

Quand de^{us} p̄nciet genus humanū a se in eternū q̄ nō recipiat ip̄m ad veniā z miam aut de^{us} nō apponet z non proponet adhuc. i. deinde vt sit nobis p̄placitior. i. magis placabilis q̄ fuit hucusq;. Quasi dicat. semper erit nobis iratus z non bene uolens nec placabilis. Aut abscidet. i. auferet in finem. i. totaliter z finaliter miam suā a gnatione in generationē. i. per oēs gnationes durabit ira eius z non erit mīa aut obliuiscetur deus misereri nobis z nunq̄ reuocabitur nostrū aut continebit misericordias suas in ira sua. Quasi dicat erit ne rante crudelitatis z efficacie ira dei q̄ cōtineat z claudat z liget mias suas: z alliget deum ne faciat misericordias. Quasi dicat nō est credibile nec est toleranda deo tanta pfectio. immo hoc est nephas deo credere cuius misericordie nō est finis nec numerus. Añ nota q̄ dicit dauid: scopebam spiritum meum. i. mīdanas z falsas cogitationes a spiritu meo p̄lebas. Nam spiritus longa anxietate z cogitatione tribulatus z obnubilatus non potest certare verum: quia nubibus atris condita nullū fundere possunt sydera lumen zc. vt ait Boetius sed si quis scopit spiritum. z. l. purgat z mīdat pellendū mīdanas cogitatioes z nubes ignoariē p̄ studiū sapientiē: sic cernit z cognoscit veritatē. Et ita fecit iste hō mysticus. Nam persecutus ad sacras scripturas pepulit nubes ignoariē z anxias cogitationes. Et cognouit q̄ deus nunq̄ oblitus est facere miam: sicut didicit per gesta antiquoz. Jō dicit inquit in eternū p̄nciet deus zc. q̄ scopepe idem est q̄ scopebam verrere z mīdare. Et sicut domus materialis scopitur z mundatur scopā materialī. Ita domus spiritus z mentis interior: scopitur z verritur studio sapientiē ab omni ignoariā z malis cogitationibus z anxietatibus: quia intelligentia spiritus scripture fugat omnes anxietates: et scopit spiritum z mentem z facit eam certare verū vt patet hic de dauid.

scope. re. spi. ritū.

Et dixi nunc cepti hec mutatio: dextere ex celsi.

In secunda parte explicat suā cōsolationē post peccata superiorem angustiam. Ad cuius intellectum sufficiens q̄ postq̄ iste homo anxius de longa miseria z moia aduentus xpi discurrens oīs scripturas z oia gesta patrū antiquoz. Et vidit q̄ deus multū plerit liberauerat patres antecessorū tpalerit putat noe de diluuiō: z abam ad de manu caldeoū. Et isaac de sacrificio. Et iacob de bari obsequiū z totum israel de egypto zc. sic ipse dixit supradicta verba scz nunq̄ in eternum p̄nciet de^{us} zc. Quasi dicat: semper conseruit misereri patribus antiquis: z iliberant eos de periculis temporalibus: ergo poterit esse q̄ nō liberet nos de hac longa captiuitate peccati: z de potestate diaboli z miseria nobis illata ex snia data p̄misis paritibus. Quasi dicat irre dibile est q̄ nō faciat: sed q̄ dñs ista cū quadam pia indignatione diceret quāsi illuminatus incipit re spicere z cognoscere in spū q̄ oēs ille liberatioes tēporales dixerat antiquoz significabat futuram z generalē redēptionē. Et q̄ tota ira dei erat mīdāta in miam per aduentū xpi. Jā deo subdit. Et dixit oia supradicta supple. Et sic cepti respicere: z cognoscere supple veritatē z secretū scripturarum: z supradictoz mysterioz: qm̄ erant figura de nostra redēptione. Et oia erit iplēda i tpe zc. In hebreo autē habet. Et dixi imbecillitas mea. z sic est sensus. Et dixi in mēso q̄ er imbecillitate z fragilitate z ignoariā dixerat oia supradicta. scz nunquid in eternū p̄nciet deus zc. Sed magis rationabilis videtur nostra translatio que dicit. Et dixi nūc cepti intelligere supple q̄ hec est mutatio dextere ex celsi. Bñ dicitur in intellectu est valde aduertendū q̄ ecclesia dei habet tres status. s. duos in p̄senti: z vnū in futuro qui dicitur status gl̄ie. Primus status dicitur status legis z vmbre z figure z captiuitatis z ire z iustitie z ignoariē z noctis. Secūndus status dicitur status veritatis z luminis cuius ḡlicet z libertatis z gratie z mie z sapientiē z dei. Tertius autem dicitur status glorie z p̄mii. In primo statu oēs patres antiqui desiderabant statum secūndū. s. nos qui tam sumus in statu secūndo: desideramus: tertū. s. dissolui z esse cum xpo i gloria. Et idē sc̄ vt p̄mii aduentū xpi p̄mimus statu mutatus est in secūndū. Ita per fecim aduentū xpi fecidus status ecclesie mutabit in tertū. Nam p̄mii aduentum xpi. s. in carne tota lex vetus mutata est in veritatē euāgelicā. s. vmbra z norma mutata est in diem z lucē. Et figura in veritatē. Et snia z iustitia z ira dei in miam: z culpa sine peccatū in gratiā. Et captiuitas in libertatem z ignoariā in sapientiā q̄ repleta est terra sapientiā dñi. s. i. s. Ita pariter totus iste status mutabitur in tertium. Nam gratia conuertet in gloriam z fides in xpus visionē: z spes in possessionē z xpus in fructu: dextere nem zc. Secūdo est notandū q̄ status d. dextera dei ex celsi in tota scriptura: eo q̄ p̄ ip̄m operat. dicit. Sed dextera dei per reuelationem ad sinistra: z sic

h. q. i. cap. si.

ecclesia hz tres status